

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav politologie

Bakalářská práce

Zuzana Špoutilová

Moc a mýtus francouzského republikanismu a postavení elit ve Francii

Power and Myth of French Republicanism and Position of Elites in France

2019

Zora Hesová, M.A., Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 11.7.2019

.....

Zuzana Špoutilová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala Zoře Hesové, M.A., Ph.D. za velmi vstřícný přístup a cenné rady při psaní této práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na reflexi francouzského republikanismu a postavení elit v institucionálním zřízení Páté Francouzské republiky. Hlavním úkolem této bakalářské práce je vysvětlit povstání „lidu“ proti „elitám“, které ho mají reprezentovat. Bakalářská práce je rozdělena do tří větších částí. První část je zaměřena na představení francouzského republikanismu a tzv. *grandes écoles*. Druhá část bakalářské práce se zaměřuje na otázku, kdo jsou republikánské elity ve Francii a jaký mají vzdělanostní a sociální profil. Třetí a poslední část se věnuje možnosti dialogu v rámci republikánské společnosti a důvodům, proč tento dialog zatím není úspěšný.

Klíčová slova: Republikanismus, Francie, elity

Abstract

This bachelor thesis is a reflection of French Republicanism and the position of elites in the institutional setting of the Fifth French Republic. The main task of this work is to explain the uprising of "the people" against the "elites" who in principle represent them. The thesis is a tripartite work. Part I examines the presentation of French republicanism and the so-called *Grandes Écoles*. Part II explores the question of who are the French Republican elites by examining their socio-cultural context. Particular focus is given to their educational credentials. The third and last section, Part III is devoted to the notion of dialogue within Republican society and the reasons why this dialogue, as of yet, has not been successful.

Key words: Republicanism, France, elites

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Francouzský republikanismus a jeho hlavní ideové pilíře.....	10
2.1 Interpretace republikánských hodnot.....	13
2.3 Historické postavení elit ve Francii a vznik <i>grandes écoles</i>	14
3. Kdo jsou francouzské republikánské elity?.....	17
3.1 Výkonná moc v rámci Páté francouzské republiky.....	19
3.2 Vzdělanostní a sociální profil republikánské elity Páté francouzské republiky.....	21
4. Jazyk jako nástroj pro národní francouzskou (ne)jednotu.....	27
4.1 Schopnost dialogu republikánské společnosti a mýtus národní jednoty.....	30
Závěr.....	37
Seznam použité literatury.....	39
Přílohy.....	44

1. Úvod

„*Liberté, égalité, fraternité*” (Svoboda, rovnost, bratrství) to jsou hesla francouzského republikanismu a zároveň jeho hlavní ideové pilíře. Můžeme je vidět napsané u vchodu každé školy či městského úřadu ve Francii a zároveň se ozývají jako hlavní hesla na skoro každé demonstraci. Republikanismus je ve Francii státní doktrína, všechny politické rozhodnutí by měly být v souladu s jeho hodnotami, ale zároveň se jedná o hodnoty, které by ideálně měli sdílet všichni občané Francie a tím vytvořit jedno a nedělitelné těleso.

Těleso, kde občané sdílí stejné hodnoty a dokáží mezi sebou vést dialog. Nezáleží na tom, jakého jsou vyznání, z jaké etnické skupiny, sociální třídy či z jaké části Francie pocházejí apod. Hodnoty francouzského republikanismu jsou univerzálně platné pro každého, ale také závazné. Zároveň hodnoty jako svoboda, rovnost, bratrství a *laïcité* (francouzského forma sekularismu) jsou velice široké a obecné koncepty, které si každý politický subjekt může interpretovat svým způsobem.

V republikánské společnosti, která je nedělitelná by neměly existovat elity, nikdo by neměl mít dominantní postavení či nadřazené postavení nad ostatními. Všichni jsou si rovni a měli mít možnost se politicky vyjádřit a podílet se na politickém rozhodování. Tedy existence elit je paradoxem francouzského republikanismu, bez kterého by nebylo možné, aby Francie fungovala. Současná silná pozice republikánských elit souvisí s politickým zřízením Páté francouzské republiky, které je silně centralizované. Zároveň je jejich pozice posílena tím, že existují velmi specifické cesty, jak se stát republikánskou elitou a tyto cesty jsou spojené se studiem na tzv. *grandes écoles*, které se skoro všechny nacházejí v Paříži.

V posledních měsících zažila Francie velkou vlnu protestů spojené s Hnutím Žlutých vest (*Mouvement des gilets jaunes*), které se vymezuje vůči současným republikánským elitám, reprezentuje sociálně slabší třídy a občany bydlící ve francouzských regionech mimo velká francouzská města. Právě současná situace vyvolává řadu otázek. Jak vysvětlit povstání „lidu” proti „elitám”, které ho mají reprezentovat. A zároveň jakým způsobem vysvětlit protielitářské povstání v republice, jejímž mottem je rovnostářství? Otevřela se ve Francii propast mezi republikánskou elitou a zbytkem Francie, které již nedokážou společně vést dialog?

Bakalářská práce pracuje s hypotézou, že ve Francii došlo ke vzniku dvou Francií, a to na základě sociálních rozdílů a silné centralizace země ve prospěch Paříže a velkých měst a naopak na úkor regionů, malých měst a venkovského prostředí. Tyto dvě tváře Francie spolu nejsou schopné komunikovat, ztratily společný jazyk a schopnost vést dialog na základě sociálních rozdílů a geografického vyloučení regionů.

První tvář „Francie“ zaštiťuje sociálně silnější skupiny občanů. Z této skupiny pocházejí také republikánské elity, které měly možnost studovat na pařížských středních školách a později na prestižních univerzitách, ovládají perfektně oficiální formu francouzštiny, žijí ve velkých francouzských městech a jsou atraktivní pro globalizovaný trh práce. Druhou tvář Francie reprezentují občané malých měst a předměstí tzv. *banlieue*, imigranti z různých států, lidé ze sociálně slabých tříd. Tito občané Francie opouštějí vzdělávací systém brzy a nastupují velice mladí do zaměstnání. Zároveň neovládají perfektně oficiální formu francouzštiny, mají například silný regionální přízvuk či slovní zásobu spojenou se svým sociálním prostředím. Čelí stejným problémům jako jejich rodiče, často nastupují do stejných zaměstnání jako ostatní členové rodiny, nejsou mobilní a zůstávají na jednom místě či v regionu.

Didier Eribon či Édouard Louis představují úzkou skupinu intelektuálů, kteří jsou schopni reflektovat a přiblížit druhou Francii, protože sami pocházejí z dělnického prostředí, ve svých textech píšou o věcech, které se jich osobně dotýkají. A zároveň patří mezi uznávané akademiky na poli sociologie a filosofie. Didier Eribon se dlouhodobě zaměřuje problematiku sociálních tříd, sexuality a intelektuálních skupin. Upozornil na sebe vydáním biografie Michela Foucaulta, která se stala celosvětově uznávanou. Édouard Louis je autorem několika autobiografických románů, ve kterých se věnuje sociálnímu vyloučení, dominantnímu postavení vládnoucí třídy, marginalizaci homosexuality a chudobě. Také byl editorem knihy *Pierre Bourdieu. L'insoumission en héritage*, která analyzuje vliv Pierra Bourdieua na kritické myšlení a politickou emancipaci. Oba dva autory bakalářská práce využije k zodpovězení otázek, z jakých z důvodů obě zmíněné Francie nedokáží společně komunikovat, co každé z nich chybí pro pochopení té druhé. Pozornost bude především upřena na vysvětlení dominantního diskurzu naprosté autonomie člověka a na otázku, kdo disponuje možností vyjádřit se ve veřejném prostoru.

Bakalářská práce je rozdělena do tří větších úseků. První kapitola se zabývá představením francouzského republikanismu a jeho ideových pilířů, ale zároveň ukazuje sílu francouzského

republikanismu a pojetí občanů jako nedělitelného, jednotného tělesa a paradoxu existence republikánských elit a institucím, které je vytváří. Druhý úsek bakalářské práce je věnován republikánským elitám, které představují úřad prezidenta, předsedu vlády, ministry a vysoké úředníky na jednotlivých ministerstvech. Pozornost se bude upírat především na jejich sociální a vzdělanostní profil. Třetí a poslední úsek bakalářské práce se zaměřuje na jazyk jako nástroj dominance a představuje kulturní a sociální propast.

2. Francouzský republikanismus a jeho hlavní ideové pilíře

V roce 1793 nechal Jean-Nicolas Pache jako starosta Paříže napsat na zeď veřejné budovy heslo *La République une et indivisible* – „*Liberté, Égalité, Fraternité ou la mort.*” (Republika je jedna a nedělitelná – volnost, rovnost, bratrství nebo smrt.) Toto krátké heslo v sobě nese esenci francouzského republikanismu.

Francouzský republikanismus má čtyři hlavní ideové pilíře, tj. svobodu, rovnost, bratrství a *laïcité*. *Laïcité* (francouzská forma sekularismu) byla přidána na začátku dvacátého století (Mény, 2016, s. 25) a podporována politickými zakladateli Třetí francouzské republiky (1870-1940). Například Léon Gambetta ve svém projevu v Angers brání *laïcité*. „Naši oponenti říkají, že jsme nepřátelé svobody, že pronásledujeme (náboženské) přesvědčení. Je to pomluva: jsme naopak zastánci svobodného přesvědčení a svobody víry. Domnívám se totiž, že když hovoří o náboženské svobodě, nemohou nás podrobit obraně jediného náboženství, jejich náboženství, které chtějí prosadit je vyloučení všech ostatních, jejich náboženství, k němuž přidávají každý den nová dogmata, [...]“ (Gambetta, 2015, s.181)

Prvním pilířem je tedy svoboda (*liberté*), která je velmi obecně definována v Deklaraci práv člověka a občana z roku 1789. V článku čtyři se píše „Svoboda znamená mít možnost vykonávat cokoliv, co neubližuje ostatním.” (Déclaration des Droits de l’Homme et du Citoyen, 1789) Toto pojetí svobody připomíná svobodu definovanou Johnem Lockem, kde je důraz kladen na individualitu a přirozenou svobodu člověka, kde hranice jednotlivce končí tam, kde začíná svoboda druhých. „Svoboda je pořizovat a nakládat se svou osobou, činy, majetkem a celým svým vlastnictvím, jak se mu líbí, pokud mu to povolují ony zákony, pod nimiž je, a nebýti v tom podroben libovůli jiného, nýbrž svobodně se řídit svou vlastní vůlí.” (Locke, 1965, s. 165) Avšak článek pět francouzské ústavy tuto velice vágní definici svobody daleko více specifikuje a to tak, že „zákonodárná moc může zakázat činnosti škodlivé pro společnost a skutečná svoboda spočívá v tom, že člověk je oprávněn řídit se podle zákonů.” (Mény, 2016, s. 22) Toto pojetí svobody naopak připomíná francouzského osvícenského politického teoretika Jeana-Jacques Rouseaua. Jsme svobodni, protože se řídíme zákony, které jsme sami vytvořili, jak Rouseau uvádí v díle Rozpravy v Osmé knize *O občanském stavu*. „Abychom se vyvarovali omylu, je třeba dobře odlišit jednak přirozenou svobodu, jejíž meze tvoří jen síly jedince, od svobody občanské, která je ohraničena obecnou vůlí.” (Rouseau, 1978, s. 218) Republikánská svoboda převážně spočívá v tom, že člověk je

svobodný jedinec a zapojuje se občansky a politicky ve společnosti. A právě toto občanské zapojení vede k republikánské svobodě.

Rovnost (*égalité*) je druhým pilířem republikanismu. Francouzi chápou rovnost ve smyslu politické rovnosti, sociální spravedlnosti, redistribuce, veřejném školství přístupné všem občanům atd. Již francouzský politický teoretik Alexis de Tocqueville pozoroval, že „francouzská touha po rovnosti nahrazuje každé jiné právo”. (Mény, 2016, s. 23) Otázka spočívá v tom, zda touha po rovnosti všech občanů Francie není pouze formální. Ve Francii jako v ostatních zemích existují velice hluboké sociální i ekonomické nerovnosti.

Důraz na republikánskou rovnost existoval již v dobách Velké francouzské revoluce v roce 1789, ale již od začátku je kladen důraz spíše na formální rovnost než na rovnost, která se odehrává v praxi. Historickým příkladem nerovnosti je rozdělení mužské populace do dvou kategorií ohledně volebního práva. „První kategorie se nazývala tzv. „*citoyens actifs*” (aktivní občané), do této kategorie patřili muži, kteří byli dostatečně vzdělaní nebo bohatí, ti byli oprávněni volit. Druhá kategorie mužů tzv. „*citoyens passifs*” (pasivní občané) neměli volební právo. (Mény, 2016, s. 24) Všichni to byli občané a měli by si být rovni, ale měli zcela rozdílná práva a možnost vlivu na politické rozhodnutí. Historický příklad rozdělení občanů na občany aktivní a pasivní může být určitá paralela k současné Francii, kdy občané z vyšší sociální vrstvy mají větší přístup k politickému vyjádření se než ti z nižších sociálních tříd.

Republikánské bratrství (*fraternité*) se objevuje v roce 1789 v Deklaraci práv a občana, ale do roku 1848 nebylo příliš zásadní součástí republikanismu. Po pádu druhého francouzského císařství, kdy ve Francii působili vlivní socialističtí myslitelé, ale také politici jako byl například Léon Bourgeois, se *solidarita* stala „oficiální sociální filozofií” Francouzské třetí republiky”. (Mény, 2016, s. 25) Solidarita jako přidaný prvek k bratrství byla přijata i pravicovými politiky, což pomohlo spojit odlišné politické rodiny ve Francii. Třetí pilíř republikanismu se stal velice podstatným a vlivným. Z Francie se po druhé světové válce stala země s rozvinutým sociálním systémem a sociální ochranou. Občané Francie i republikánská elita jsou pyšní na francouzský sociální systém. Existuje tady i jakási fiskální pýcha. Příkladem tohoto může být i existence nevládní organizaci Attac (*Association pour la Taxation des Transactions financières et pour l'Action Citoyenne*), jedná se o dobrovolnou nevládní organizaci, která byla založena v roce 1998 a která se zaměřuje na daňovou, sociální

a environmentální spravedlnost. Ve stanovách Attacu se hlavně zdůrazňuje společenský účel tohoto sdružení „produkovat a zprostředkovat informace, ale stejně tak propagovat a rozvinout činnosti všeho druhu s cílem znovuoživení moci občanů ve finanční sféře a ve všech aspektech politického, hospodářského, sociálního a kulturního života na celém světě.” (Wintrebert, 2007, s. 17) Attac nyní působí v mnoha zemích na světě. Attac ve Francii byla první založenou pobočkou a patří také mezi nejaktivnější.

Posledním pilířem francouzského republikanismu, který byl připojen, je *laïcité* neboli francouzská forma sekularismu. K sekularizaci státu a církve došlo ve Francii právně v prosinci roku 1905 zákonem o oddělení státu a církve. „Článek 1. Republika zaručuje svobodu svědomí. Zaručuje volný výkon náboženství [...] Článek 2. Republika neuznává, nefinancuje ani nepodporuje žádné náboženství.” (Loi de séparation des églises et de l'état 9 décembre 1905, 2015, s. 88-89) Před vydáním tohoto zákona měla katolická církev ve Francii velmi dominantní postavení. „Ostatní náboženské skupiny (židé a protestanti) byli na straně pronásledovaných, zatímco katolická církev byla identifikována s mocí, bohatstvím a nadvládou, silou, která je v rozporu se změnou, pokrokem a moderností.” (Mény, 2016, s. 26) Zákon z roku 1905 narušil kompletně toto postavení katolické církve, což vyvolalo velkou odezvu, někteří představitelé katolické církve se nechtěli se zákonem smířit, někteří odešli do francouzských kolonií.

„Napětí bylo tak dramatické, že se jednalo o „válku mezi dvěma Franciemi“.” (Mény, 2016, s. 26)

Další možný vliv na vydání zákona mohla mít Dreyfusova aféra, která se odehrála na konci 19. století a na začátku 20. století (1894-1906). Alfred Dreyfus byl francouzský důstojník, který pocházel z židovské rodiny, byl křivě obviněn z velezrady. Dreyfus měl údajně poskytovat tajné informace Německému císařství. Tato kauza rozdělila Francii. Mnoho známých osobností té doby se postavilo za důstojníka Dreyfuse. Nejznámějším zastáncem Alfreda Dreyfuse byl spisovatel Émile Zola, který roku 1898 v novinách s názvem „*L'Aurore*” vydal dopis s názvem „*J'accuse...!*” adresovaný tehdejšímu francouzskému prezidentovi Félixovi Faurovi.

Nynější debata ohledně *laïcité* pochází z osmdesátých let 20. století, kdy se objevují „šátkové aféry”. První případ se odehrál v roce 1989, kdy tři muslimské dívky byly ve škole v šátku, a to vyvolalo to debatu, zda jeho nošení neporušuje *laïcité*. Takových debat se ve

Francii odehrálo několik, které nakonec v březnu 2004 za vlády prezidenta Jacquese Chiraca vyústily v přijetí zákona o sekularizaci a nošení náboženských symbolů na veřejných základních a středních školách. Zákon rozšiřuje *laïcité* zakotvenou v ústavě, celý název zákona zní „*loi n° 2004-228 du 15 mars 2004 encadrant, en application du principe de laïcité, le port de signes ou de tenues manifestant une appartenance religieuse dans les écoles, collèges et lycées publics*“. Zákon se neorientuje na symboly konkrétních náboženství, ale plošně zakazuje symboly a znaky všech náboženství ve školách. Nicméně zákon je považován, že specificky cílí na nošení šátků muslimskými dívkami. A z tohoto důvodu je zákon známý jako „Francouzský zákaz šátků.“

2.1 Interpretace republikánských hodnot

Republikanismus v sobě obsahuje hodnoty, které mají spojovat a charakterizovat podstatu francouzského národa. Ale jaký význam má republikanismus na politickém poli? „Republikanismus je chápán francouzskými elitami jako nástroj pro všechno a kdykoliv. [...] Republikanismus vymezuje červené hranice, v nichž je politická debata legitimní a přijatelná.“ (Mény, 2016, s. 21-22)

Každý politický subjekt může republikanismus chápat jako něco jiného. Neexistuje zde jedno pojetí republiky a jejích hodnot, existují vedle sebe odlišné republikánské narativy, které mezi sebou soutěží o přízeň společnosti ve volbách. Toto bylo například viditelné během prezidentských voleb v roce 2007, Nicolas Sarkozy postavil svou kampaň především na heslech, které měly představovat jeho nejvyšší hodnoty s odvoláním na republiku. „Moje hodnoty jsou hodnoty republikánského práva, jsou to hodnoty spravedlnosti, pořádku, zásluh, práce, svobody, odpovědnosti.“ (Lemarié, 2012) Na rozdíl od druhé kandidátky na post prezidenta Ségolène Royal, která svou kampaň zaměřovala na „smíšenou republiku“, ve svém projevu na Martiniku během kampaně zdůraznila, že bude prezidentka „smíšené Francie.“ Ve své prezidentské kampani zdůrazňovala republiku, která je „mnohonásobná, pestrá, smíšená a velice francouzská, která ví, jak být věrná svým hodnotám.“ (Wakim, 2007)

Každý politický subjekt interpretuje hodnoty republikanismu svým vlastním ideovým způsobem. To je i příklad *laïcité*, kdy Národní fronta (*Front National*) v čele s Marine Le Pen mluví o tom, že *laïcité* hlavně spočívá v tom, že by náboženství nemělo být praktikováno ve veřejném prostoru. Marine Le Pen se také domnívá, že *laïcité* je v dnešní době ohrožena a

také nedostatečně uplatňována. Když mluví o jejím porušování, mluví výlučně o jejím porušování ze strany muslimů, kteří podle ní „mají různé náboženské nároky v oblasti škol, oděvů, potravin nebo na ulici, či v práci.” (Brésis, 2017) Na druhé straně nynější francouzský prezident Emmanuel Macron a zakladatel politického hnutí *En Marche!* („Vpřed” či „Na pochod”) *laïcité* interpretuje zejména jako neutralitu veřejné moci. „*Laïcité* je oddělením politiky a náboženství, k ochraně svobody individuálního svědomí. Konkrétně to znamená, že veřejná moc má povinnost neutrality vůči různým komunitám. Naopak, nikdo nemůže usilovat o přijetí „svého” zákona nebo odmítnutí poslouchat zákony Francie z náboženských důvodů. *Laïcité* je základní hodnotou naší republiky. *Laïcité* je především svoboda: svoboda věřit a nevěřit, svoboda praktikovat své vyznání.” (Brésis, 2017)

Republikanismus nepředstavuje pouze soubor hodnot, ale je také nástroj pro politické elity používaný například při volebních kampaních. Každá republikánská elita si může hodnoty republikanismu interpretovat svým vlastním ideovým přesvědčením.

2.3 Historické postavení elit ve Francii a vznik *grandes écoles*

Existence republikánských elit je paradoxem sám o sobě již z pohledu republikánské teorie, kde všichni občané jsou si rovni a vytváří jedno těleso a nikdo z nich nemá nadřazenou pozici. Francouzské republikánské elity vznikají přes tzv. *grandes écoles*. Absolventi těchto škol získávají pozice např. vysokých úředníků. Tyto pozice nejsou přímo voleny lidem. Tedy dochází k porušení republikánských principů. A teoreticky i k porušení Deklarace práv člověka a občana z roku 1789, kdy se v článku tři uvádí „Princip veškeré suverenity spočívá v podstatě národa. Žádný orgán ani jednotlivec nesmí vykonávat žádnou autoritu, která nepochází přímo z národa“. (Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen, 1789) Spíše než porušování republikanismu z teoretického hlediska jsou problematické jiné aspekty republikánských elit. A to například sociální reprodukce či obtížný přístup pro nižší sociální třídy do procesu, ve kterém se republikánské elity vytváří (*grandes écoles*). Tento proces a jeho aspekty budou rozebírány více v kapitole 3.2 s názvem Vzdělanostní a sociální profil republikánské elity.

Historickou úlohou elit byl rozvoj Francie. Tuto úlohu zajišťovalo mnoho institucí - *Grandes corps de l'Etat*, které se skládalo z *Conseil d'Etat*, *Cour de Compts*, *Inspection générale des finances*, *Corps de mines*, *des ponts* atd. Tyto instituce byly vytvořeny v osmnáctém a

devatenáctém století a fungovaly až do vypuknutí druhé světové války. Měly chránit a rozvíjet francouzský stát. Po Velké francouzské revoluci bylo úkolem porevolučních vlád rozvíjet principy republiky a zároveň ji zmodernizovat, tj. postavit silnice, železnice atd. Další republikánské elitní instituce byly vybudovány během dvacátého století.

Republikánským elitám byla přičítána v minulosti zodpovědnost za krize, které otřásly Francií například francouzsko-pruská válka či vznik Vichistického režimu. Po skončení krize přichází pocit, že předešlé elity selhaly a vynoří se myšlenka vytvořit nové republikánské elity, které dokáží Francii ochránit a předejít velkým krizím. Vznik odlišných republikánských elit většinou souvisí se vznikem nové elitní školy. Toto je případ tří prestižních francouzských škol – Sciences Po Paris (*Institut d'études politiques de Paris*), ENA (*École nationale d'administration*), ale také *École Polytechnique*.

Nejstarší z těchto institucí je *École Polytechnique*, která byla založena v roce 1794, tedy jen pár let po Velké Francouzské revoluci. Měla nahradit inženýrské školy, které působily v době monarchie a vychovat experty, kteří by modernizovali Francii. Sciences Po s původním názvem „*École Libre des Sciences Politiques* (ELSP), byla založeno v roce 1872 Émilem Boutmy v reakci na politickou a morální krizi v důsledku francouzsko-pruské války. Hlavní účelem bylo vzdělávat novou elitu a vytvářet moderní poznatky pro novou Francii.“ (Sciences Po) Sciences Po bylo tedy založeno pouze dva roky po francouzsko-pruské válce v roce 1870, která skončila tvrdou porážkou Francie. Ta musela platit finanční reparace Německu. Napoleon III. odstoupil a Francie přišla o území Alsaska-Lotrinska. Nebyla to pouze vojenská porážka, ale také ponížení Francie, kdy Německo po svém vítězství vyhlásilo své sjednocení v Zrcadlovém sále ve Versailles. Ve Francii poté následovala politická krize, která z části měla být vyřešena založením Sciences Po Paris, které mělo vychovat novou republikánskou elitu.

École nationale d'administration (ENA) byla zřízena v roce 1945 po ukončení druhé světové války a pádu Vichy režimu. ENA byla založena dekretem, který byl vydán privizorní vládou, kterou řídil generál Charles de Gaulle. Velká část republikánské elity byla spojena s Vichy režimem maršála Philippa Pétaina, který kolaboroval s nacistickým Německem. Zároveň ve Francii existovalo podezření, že právě republikánská elita „ve třicátých letech, stejně jako během Vichy režimu, selhala a že je třeba změnit nábor a vzdělávání státních zaměstnanců.“ (Brezis a Crouzet, 1999, s. 237) A právě k jejich vytvoření a náboru měla sloužit ENA.

ENA představuje velice kompetitivní svět po celou dobu studia od přijímacích zkoušek až po závěrečnou zkoušku. Podle výsledků u závěrečné zkoušky studenti získávají pracovní pozici v rámci francouzské administrativy a zkouška zároveň určí prestižnost jejich pracovní pozice. Tuto pracovní pozici mají studenti garantovanou doživotně. Také studenti ENA, ENS (*École normale supérieure*) a *École Polytechnique* jsou placeni během svého studia.

Grandes écoles, které slouží k vytváření republikánských elit, jsou silně centralizované. Všechny se nacházejí v Paříži s výjimkou ENA, která se na začátku devadesátých let přemístila z Paříže do Štrasburku. Avšak je tady zřejmá centralizace prestižních univerzit do hlavního města, což je například rozdíl oproti Německu, kde politické elity studují na univerzitách po celém zemi. Ve Francii proběhl určitý pokus o „decentralizaci“ Sciences Po Paris, kde většinou studují budoucí studenti ENA, otevřely se nové kampusy Sciences Po napříč Francií a to v Dijonu, Mentonu, Le Havru, Nancy, Poitiers a v Remeši. Avšak každý regionální kampus Sciences Po se soustřeďuje již na konkrétní oblast v rámci mezinárodních vztahů a politologie. Například kampus v Mentonu se zaměřuje na politické, ekonomické a geopolitické otázky v oblasti Středozemního moře, Blízkého východu a Perského zálivu. Naopak kampus v Nancy se je zaměřen na studium Evropské unie z komparativního pohledu Francie a Německa. Jediný kampus v Paříži nabízí „všeobecné“ a multidisciplinární studium od politologie, historie, uměleckých ateliérů po studium práva a ekonomie. Tedy pařížský kampus je stále nejlepší přípravou na studium na ENA, které vyžaduje hluboké všeobecné znalosti. Tuto centralizaci ukazuje i fakt, že „[...] umístění studentského bydliště v době, kdy prošli přijímacími zkouškami na ENA: 77% z nich sídlí v regionu Île-de-France, a 58% v hlavním městě, zatímco místo bydliště jejich rodičů je převážně v provincii.” (Larat, 2015, s. 107)

Kdo jsou tedy francouzské republikánské elity dnes? Probíhá stále jejich tvoření přes tyto elitní školy? A jsou to lidé se stejným sociálním profilem? Je opravdu francouzský systém rovnostářský a umožňuje uspět občanům ze všech sociálních a etnických skupin, a tím zajistit, aby všechny skupiny obyvatel měly hlas ve veřejném prostoru?

3. Kdo jsou francouzské republikánské elity?

Z důvodu rozdělení moci ústavou Páté francouzské republiky z roku 1958, kde silné pravomoci má moc výkonná. Tato bakalářská práce považuje za republikánskou elitu francouzského prezidenta, předsedu vlády a jednotlivé francouzské vlády, tj. ministry, „*secrétaires d'État*” (státní tajemníky) a „*ministres délégués* (delegované ministry). „Moc výkonná ve Francii vyniká nad mnoha evropskými sousedy. Francie má silného prezidenta, který pravidelně uplatňuje značný vliv na tvoření politik a politiku samotnou.“ (Elgie a Grossman, 2016, s. 177) Specifickým aspektem výkonné moci Francie je přítomnost absolventů *grandes écoles*. „Zdá se, že měli rozhodující vliv na samotný původ Páté republiky. Jejich význam se zvětšuje, čím blíže se dostáváte do středu exekutivy, zvláště do složení ministerských kabinetů. (Elgie a Grossman, 2016, s. 186) Někteří kritici o nich mluví jako o „státní aristokracii“. (Elgie a Grossman, 2016, s. 186)

Republikánské elity by měly být „*crème de la crème*” francouzské společnosti, jsou to ti, co se svou tvrdou prací a studiem vypracovali až na vrchol. Tuto možnost by měli mít všichni občané Francie bez ohledu na jejich sociální původ, etnicitu, gender atd. Kdyby tedy Francie byla zemí, ve které mohou uspět všichni občané na základě své práce a schopností, složení republikánských elit by nemělo být tak homogenní ale daleko více heterogenní. Ale je tomu skutečně tak? Není Francie země, kde dochází k silné reprodukci elit, které mají podobný sociální původ a studovaly na stejných prestižních školách, především na Sciences Po Paris, *École Polytechnique*, *École Nationale d'Administration*? To by také znamenalo, že pouze občané s podobným sociálním profilem studují na *grandes écoles*. A tedy že je Francie ovládána jednou sociální třídou.

Francouzskými elitami, *grandes écoles* a reprodukci třídních nerovností se velmi intenzivně zabýval francouzský sociolog, antropolog a filosof Pierre Bourdieu. Pierre Bourdieu se zabýval tím, zda existuje vztah mezi vzdělanostními výsledky dětí a jejich třídním původem. „Jeho analýzy ukázaly, že potomci z vyšších sociálních tříd pocházejí zároveň také z „vyššího” kulturního prostředí než potomci z nižších sociálních tříd. Mají vyšší úroveň kulturního kapitálu. Bourdieu tímto konceptem označuje dovednosti, které dítě získává na základě kulturní kvality rodinného prostředí.” (Katrňák, 2005, s.178) Kulturní kapitál představuje vědění, které rodiče předávají svým dětem, které se projeví v jejich

chování. Kulturní kapitál například také spočívá v tom, jaké knihy, cíle, zvyky apod. rodina dítěti poskytla. Reprodukce kulturního kapitálu je v práci Pierra Bourdieuho spojena s konceptem *habitu*, který člověk nabývá v průběhu socializace. Habitus je zároveň stálá součást člověka, která je neustále vytvářena. „Habitus je tedy systém dispozic k určitému jednání. Obsahuje v sobě všechny prožité zkušenosti, které se projevuje ve vnímání, myšlení, reflexi a jednání člověka. Habitus je internalizovaná třídní pozice, rozpoznatelná ve vnějších projevech člověka, v jeho názorech a postojích, které k této pozici odkazují, čímž je zpětně stvrzována. (Katrňák, 2005, s. 181) Toto se například nachází v knize Skoncování s Eddym B. (*En finir avec Eddy Belleguelle*) od Édouarda Louise. Édouard Louis ve své knize mluví o dospívání v dělnické třídě a o své rodině, kdy skoro všichni jeho příbuzní bydleli ve stejné vesnici, pracovali ve stejné továrně, kde se muži učili specifickému jednání/vyjadřování/názorům a to samé ženy. „Otec nechal školy velice brzy. [...] Hodně mluvil o rvačkách. *V patnácti šestnácti jsem byl pěkně drsnák, furt jsem se rval, ve škole, na zábavě, s kámošema jsme se často pěkně sundali.* [...] Přerušil totiž studium na odborné střední škole a nastoupil jako dělník v továrně v naší vesnici, kde se vyráběly mosazné součástky, stejně jako před ním jeho otec a jeho dědeček.” (Louis, 2017, s. 23-24) A to samé bylo opět předáváno další generaci.

Člověk je tedy v rámci teorie Pierra Bourdieu vnímán jako pasivní a nemůže rozhodovat o své budoucnosti. Děti vstupují do školního systému s odlišným kulturním kapitálem a školní systém nejvíce zhodnocuje děti s nejvyšším kulturním kapitálem a už nebere v potaz například odlišný sociální původ studentů. Jedná se tedy o zdroj nerovnosti. „Školní úspěch nebo neúspěch je zpravidla vysvětlován v závislosti na míře talentu nebo IQ jedince, tedy jako přirozená nerovnost, ačkoli důvodem úspěchu nebo neúspěchu může být v demokratickém vzdělávacím systému opomíjený a „menší” roli hrající sociální původ rodiny.” (Dopita, 2007, s. 53) Výsledky analýz Pierre Bourdieu tedy stojí v opozici s pojetím občana v rámci republikánské teorie. „Když se člověk stává občanem, opouští menšinu a dosahuje většiny. A je považován za autonomního, racionálního jedince, který je schopný se emancipovat ze společenských, náboženských a kulturních determinismů.” (Laborde, 2001, s. 137) Není již přihlíženo, že děti vstupují do vzdělávacího systému například s odlišným kulturním či ekonomickým kapitálem. Děti s vysokým kulturním a ekonomickým kapitálem mohou uspět a později se stát republikánskou elitou, tj. dostat se na pozici v rámci výkonné moci.

3.1 Výkonná moc v rámci Páté francouzské republiky

Moc výkonná je rozdělena mezi předsedu vlády a prezidenta. Francie se často uvádí jako příklad semiprezidencialismu, například francouzský politolog Maurice Duverger uváděl francouzský politický systém jako semiprezidencialismus. Avšak zřízení Francie s ústavou z roku 1958 vytvořenou generálem Charlesem de Gaullem dává velice široké a velké pravomoci prezidentskému úřadu. Pravomoce prezidenta jsou definovány v patnácti článcích z osmdesátidevíti článků, které jsou ve francouzské ústavě.

V roce 2000, za vlády prezidenta Jacquese Chiraca, byl prezidentský mandát zkrácen na pět let (tzv. *quinquennat*) ze sedmi let (tzv. *septennat*). Článek 6 ústavy říká, že Prezident je volen v přímých volbách na maximálně dvě funkční období. (Constitution of October 4 1958, 1958) Prezident by měl být jakýsi arbitr, měl by tedy být nad politickými stranami, ale francouzská tendence je, že prezident je také předchozím předsedou určité politické strany, což je velice zásadní v rámci nastavení politického systému. Pár týdnů po prezidentských volbách následují volby do Národního shromáždění, kde nejčastěji strana nově zvoleného prezidenta získá většinu a prezident si v jistém smyslu udrží neoficiální vliv ve své vlastní politické straně.

Podle ústavního článku patnáct je francouzský prezident hlavou armády a zároveň podle článku osm a devět jmenuje předsedu vlády, kde má volnou ruku při výběru a vede radu ministrů. Francouzská ústava přesně neříká, kdo je hlava vlády. Francouzský prezident může vyhlásit rozpuštění Národního shromáždění. Této možnosti využil Jacques Chirac v roce 1997. Prezident také může vyhlásit referendum o jakémkoliv vládním návrhu zákona. Avšak jedna z nejzásadnějších pravomocí francouzského prezidenta je článek šestnáct, který říká, že když je ohrožena národní integrita Francie, její republikánské instituce či národní suverenita, tak prezident v této situaci obdrží speciální rozšířené pravomoce pro další nezbytné kroky k odvrácení hrozby. Avšak francouzská ústava již dále nedefinuje tyto rozšířené pravomoce, které prezident obdrží na dobu šesti měsíců. Tento článek reprezentuje přesvědčení generála Charlese de Gaulla o potřebě silného vůdce, který povede Francii a dokáže vyhrát válku.

Francouzská ústava o pravomocích předsedy vlády mluví pouze ve čtyřech článcích. Podle článku dvacet jedna má předseda vlády dohlížet na jednání vlády. Je odpovědný parlamentu, vede administrativu a disponuje určitými vojenskými pravomocemi.

Politický systém Francie se často označuje jako semiprezidentský, ale samotná francouzská ústava je plná rozporů. Předseda vlády může na rozdíl od prezidenta vystoupit před Parlamentem, prezident může před ním vystoupit pouze ve výjimečných situacích. Toho například využil François Hollande v roce 2015 po útoku v pařížském hudebním klubu Bataclan. Fakt, že předseda disponuje možností vystoupit v Parlamentu a mít tedy přímý vztah s Parlamentem mu dává moc, kterou prezident nemá.

Legislativní moc je rozdělena mezi Národní shromáždění (dolní komora Parlamentu) a Senát (horní komora Parlamentu). Francouzský prezident má možnost vyhlásit parlamentní volby, této pravomoci využil prezident Jacques Chirac, avšak prohrál a většinu v Národním shromáždění získala Socialistická strana a Jacques Chirac musel jmenovat předsedu vlády ze Socialistické strany, a tím vznikla situace kohabitace. Tato situace nastala třikrát během Francouzské Páté republiky. Až v době kohabitace získává Parlament moc, protože například ve i vydávání zákonů může být Parlament obejit. Francouzský prezident disponuje pravomocí vydat ordonance a také může vyhlásit referendum, což je také jakési obejití Parlamentu. Podle článku 49.3 i francouzský předseda vlády může obejít Parlament, protože může předložit zákon bez rozpravy, ale tato situace je možná pouze tehdy, když předseda vlády má většinu v Národním shromáždění a Senát zde nevolí.

Kohabitace je jediná situace, kdy „předseda vlády a parlamentní většina mohou zpochybnit „autoritu“ prezidenta“ (Elgie a Grossman, 2016, s. 177) Pojem kohabitace zavedl francouzský politik Édouard Balladur. Je to tedy institucionální situace, kdy francouzský prezident je z jiné politické strany než většina členů parlamentu. Zde se moc dělí mezi předsedu vlády a poslance. Francouzský prezident je v období kohabitace velmi izolovaný a Parlament má zde skutečnou moc. Během kohabitace lze Francii považovat za semiprezidentalistický režim. Situace kohabitace ve Francii proběhla třikrát. Poprvé mezi roky 1986-1988 za vlády François Mitterranda, kdy byl předsedou vlády Jacques Chirac, po druhé opět za vlády François Mitterranda a předsedou vlády byl Édouard Balladur a poslední období kohabitace proběhlo mezi lety 1997-2002 za vlády Jacquese Chiraca, předsedou vlády byl Lionel Jospin. Tedy kohabitace nepředstavuje častou situaci v rámci francouzské politiky, a tím ani nedochází k „omezení“ silné pozice prezidenta.

3. 2 Vzdělanostní a sociální profil republikánské elity Páté francouzské republiky

Francouzský prezident tedy disponuje velkou řadou pravomocí. Francouzští prezidenti Páté francouzské republiky mají mezi sebou podobný vzdělanostní i sociální profil, který sdílí s předsedy vlád Francie, některými ministry a vysokými úředníky na jednotlivých ministerstvech. Zároveň se tedy ukazuje, že cesta k těmto vysokým pozicím je možná přes konkrétní studijní instituce, ale pouze pro vyšší sociální třídy.

Od vzniku Páté francouzské republiky v roce 1958 vládl osm francouzských prezidentů - Charles de Gaulle, Georges Pompidou, Valéry Giscard d'Estaing, François Mitterrand, Jacques Chirac, Nicolas Sarkozy, François Hollande a současný prezident Emmanuel Macron. Jedná se tedy o čistě mužské zastoupení. Všichni také disponují podobným sociálním profilem. Charles de Gaulle pocházel z aristokratické rodiny, Georges Pompidou z rodiny profesorů, Valéry Giscard d'Estaing z buržoázní rodiny - jeho otec byl inspektor financí, ekonom a člen Institut de France. Mitterrand pocházel také z buržoázní rodiny, jeho otec byl inženýrem pařížské železniční společnosti, později převzal vedení továrny na výrobu octa od svého tchána. Jacques Chirac také pochází z dobře situované rodiny, kdy jeho otec pracoval v bance a jako výkonný ředitel letecké společnosti. Otec Nicolase Sarkozyho pocházel z Maďarska z rodu maďarské šlechty, který ve Francii založil reklamní společnost a jeho matka byla právnička z uznávané lékařské rodiny. Rodina Nicolase Sarkozyho byla tedy také dobře situovaná. Matka François Hollanda byla sociální pracovnící a jeho otec byl lékařem, během dospívání François Hollanda se rodina přestěhovala do Neuilly-sur-Seine, což je jedno z jedno z nejbohatších a nejdražších předměstí Paříže. Současný prezident Emmanuel Macron také pochází z dobře situované rodiny, kdy jeho otec je lékařem a profesorem neurologie a jeho matka je také lékařka. Francouzští prezidenti od vzniku Páté republiky mají tedy všichni podobný sociální profil, jedná se o dobře sociálně situované rodiny. O rodiny, které mohly zajistit velký kulturní i ekonomický kapitál svým dětem.

Podobnou shodu můžeme najít i v rámci jejich vzdělanostního profilu, kdy všichni z nich studovali na prestižních vysokých školách *grandes écoles*. Šest z osmi francouzských prezidentů studovalo na Sciences Po Paris a čtyři z nich na École Nationale d'Administration a Valéry Giscard d'Estaing studoval na *École Polytechnique*. Zároveň je poji podobná cesta předtím, než začali studovat na univerzitách. Chodili na nejvíce prestižní francouzská *lycée*

(např. *Lycée Louis-Le-Grand*, *Lycée Henri-IV*), která jsou ve Francii veřejná. Student na ně musí udělat přijímací zkoušky a zároveň francouzští prezidenti před nástupem na tyto veřejná lycées navštěvovali soukromé *collège* (druhý stupeň základní školy ve Francii), či někteří z nich chodili i na privátní *lycée* - viz. tabulka „Vzdělanostní profil prezidentů Páté francouzské republiky“ na straně 44 bakalářské práce.

Vzdělanostní profil francouzských prezidentů ukazuje, že republikánskou elitou se stávají občané, kteří pocházejí z výše postavených sociálních tříd. Zároveň tady vyplývá, že studium francouzských prezidentů je silně centralizované, většina z nich žila v Paříži během dospívání, nebo v ní alespoň později studovali. viz. tabulka „Vzdělanostní profil prezidentů Páté francouzské republiky“ na straně 44-45.

Vyvstává zde také otázka ohledně veřejného školství, když většina francouzských prezidentů v určitém okamžiku jejichž života studovala na soukromé škole. Veřejné školství je dostupné všem a zároveň by mělo mít stejnou kvalitu, aby všichni občané měli stejnou šanci na úspěch, ale studium republikánské elity ukazuje, že v nějakém okamžiku studia je nutné studovat v rámci soukromé instituce, aby pak student uspěl v přijímacích zkouškách na prestižní vzdělávací instituci. Kvalita výuky na veřejných základních školách se také může odvíjet od financování francouzského vzdělávacího systému, které je značně nesymetrické. Základní veřejné školství je značně podfinancované, ale naopak daleko více jsou financované veřejné lycées, mezi které se řadí i ty nejprestižnější pařížská lycées. „Francie vynakládá na vzdělání více než průměr rozvinutých zemí, aniž by dosáhla nejlepších výsledků. Rozdělení nákladů mezi jednotlivými úrovněmi vzdělávání je zcela atypické. Francie upřednostňuje sekundární vzdělávání na úkor primárního i vysokoškolského vzdělávání.“ (Cytermann, 2007, s. 44) Dalším zajímavým fenoménem francouzského vzdělávacího systému jsou tzv. *Classes préparatoires aux grandes écoles* (Přípravné kurzy na přijímací zkoušky na *grandes écoles*). Tyto přípravné kurzy trvající od dvou do čtyř let, většinou nabízejí samotné lycées po splnění maturitní zkoušky. Přípravné kurzy představují velice intenzivní studium, student během tohoto období nemůže pracovat pouze studovat a výsledek je přitom nejistý, protože dokončení těchto přípravných kurzů nemusí znamenat úspěch u přijímacích zkoušek na pařížská *grandes écoles*, a tedy si je může dovolit pouze student z dobře situované rodiny.

Vzdělanostní profil francouzských prezidentů můžeme porovnat se vzdělanostním profilem předsedů vlád Francie od roku 1995 viz tabulka „Vzdělanostní a sociální profil předsedů vlád

od roku 1995” na straně 45-46. Z tabulky zabývající se vzdělanostním profilem premiérů Francie můžeme pozorovat podobné tendence jako u francouzských prezidentů. Polovina francouzských premiérů studovali na ENA a dalších pařížských univerzitách, objevuje se tedy opět silná pozice hlavního města. Dalším společným znakem předsedů vlád je, že pocházejí z vyšší sociální vrstvy a zároveň se opět jedná čistě o mužské zastoupení. Zatím v historii Páté francouzské republiky na postu prezidenta či předsedy vlády nebyli zástupci žádné etnické skupiny například ze zámořských francouzských území či z oblasti Maghrebu. Jedná se o nerovnoměrné sociální, genderové a etnické zastoupení v rovnostářské republice.

Snahy o rovnocenné politické zastoupení žen se ve Francii objevují - například roce 2001 vešel ve Francii v platnost zákon s názvem „Zákon na podporu rovného přístupu žen a mužů k volebním mandátům a volitelným úřadům” (*Loi tendant à favoriser l'égal accès des femmes et des hommes aux mandats électoraux et fonctions électives*), jedná se o zákon, který má za cíl podporovat rovný přístup žen a mužů k volitelným úřadům a mandátům. Tento zákon spočívá v tom, že „nutí” politické strany předkládat kandidátní listiny se stejným počtem žen a mužů pro volby komunální, senátorské a evropské. Ale tento zákon se již nevztahuje na složení jednotlivých vlád a zastoupení žen na postech vysokých úředníků, kteří pracují na jednotlivých ministerstvech.

O procentuálním zastoupení žen v jednotlivých vládách na postech ministra státu, ministrů, ministrů okolo ministra a státních tajemníků (*Ministre d'État, Ministres, Ministres auprès d'un ministre, Secrétaires d'État*) od roku 2007 by se dalo říci, že se posunulo do optimálního stavu viz. tabulky „Procentuální zastoupení žen v jednotlivých vládách od roku 2007“ na straně 48, ale je nutné se podívat, jaké pozice ženy zastávají a na jakých ministerstvech. Zastoupení žen se liší podle jednotlivých resortů, nejvíce jich můžeme najít na Ministerstvu kultury (*Ministère de la Culture*) a na Ministerstvu zámořských území (*Ministère des Outre-mer*). Naopak nejméně žen je zastoupeno na Ministerstvu vnitra (*Ministère de l'Intérieur*) a na Ministerstvu financí (*Ministère de l'Économie et des Finances*), které tradičně reprezentují mužská ministerstva. Viz tabulka Procentuální zastoupení žen na jednotlivých ministerstvech mezi lety 2007-2019 na straně 47-48.

Například vláda Édouarda Philippa má sice stejný počet žen jako mužů, ale pouze muži disponují vysokou funkcí tzv. *Ministres d'État*. Stejně jako složení Kabinetu francouzského prezidenta (*Cabinet du président de la République française*), které je především mužské.

Jedná se o velice úzký tým prezidentových poradců. Cabinet du Président de la République má v současnosti padesát členů, ale z toho pouze patnáct žen. I u genderového složení francouzských vlád je důležité se podívat na sociální profil žen. V drtivé většině případů pocházejí z vyšší sociální třídy stejně jako muži v rámci francouzské administrativy viz tabulky na stranách 48-58 s názvem „Sociální a vzdělanostní profil žen v jednotlivých vládách od roku 2007“.

Zastoupení občanů z francouzských zámořských departementů přiměřeně odpovídá počtu občanů žijících na těchto území, což dohromady tvoří přibližně 2 803 892 z celkových cca 67 000 000 milionů Francouzů. Avšak občané, kteří pocházejí ze zemí oblasti Maghrebu jsou výrazně podprezentováni, přičemž tvoří početnou menšinu ve Francii, kdy se uvádí číslo kolem 8 až 9 milionů obyvatel viz tabulky „Procentuální zastoupení občanů Maghrebu a o občanů ze zámořských departementů v jednotlivých vládách od roku 2007“ na straně 46-47.

Postavení École Nationale d'Administration je spíše problematické a pro mnoho občanů představuje symbol elitářství. Studenti École Nationale d'Administration jsou placeni během svých studií, i když většinou pocházejí z vyšších sociálních tříd. ENA již mnoho let byla kritizována za velmi všeobecné znalosti, která předávala studentům a za to, že studenti, kteří dokončí své studium budou mít garantované místo v rámci francouzské administrativy až do konce své pracovní kariéry. A tím zároveň dochází k tomu, že bývalí studenti (*tzv. énarques*) často odchází pracovat do soukromého sektoru a později opět do veřejného, protože své pracovní místo mají garantováno, což pro Francii představuje také silné finanční břemeno. V posledních měsících je debata o osudu této školy velmi živá. Prezident Emmanuel Macron patří k bývalým absolventům ENA. A on sám pracoval několik let v soukromém sektoru a i ve veřejném sektoru. Právě střídání soukromého a veřejného sektoru vyvolává mnoho pochybností ohledně důvěryhodnosti vysokých úředníků a vysokých představitelů státu. V mnoha případech se absolventi École Nationale d'Administration začali pracovat v soukromých bankách - například Emmanuel Macron či Georges Pompidou pracovali pro soukromou banku, která patří Rothschildově rodině. Střídání sektorů se netýká pouze francouzských prezidentů, ale mnoho *énarques*, kteří jsou například součástí současné vlády Francie, kdy se nejedná pouze o práci pro banky, ale také pro velké společnosti. Klasickým příkladem je předseda vlády Édouard Philippe, který „do soukromého sektoru nejdříve nastoupil v americké advokátní kanceláři (jako několik dalších členů vlády), poté pracoval v Arevě, kde byl ředitelem pro veřejné záležitosti v letech 2007 až 2010. Ředitelem kabinetu

(*Directeur de cabinet du Premier ministre*) Édouarda Philippa, Benoît Ribadeau-Dumas, ztělesňuje tento nový vztah mezi veřejným a soukromým sektorem: bývalým studentem ENA a Polytechnique, vedoucím úředníkem, pracoval mnoho let ve velkých společnostech jako Thales, Safran nebo Zodiac.” (Birnbaum, 2018, s. 34) Střídání soukromého a veřejného sektoru tedy není nic výjimečného pro absolventy ENA, zároveň to vede k zamyšlení ohledně účelu této školy, kterým má být výchova elit, které budou sloužit občanům Francie. Propojenost *énarques* se soukromými bankami a různými společnostmi, může vést k otázkám, či zájem tito *énarques* skutečně hájí a prosazují.

Absolventi ENA se objevují spíše na pozicích vyšších úředníků než jako poslanci či senátoři, ale objevují se také na jednotlivých ministerstvech, kdy největší zastoupení mají na Ministerstvu obrany a na Ministerstvu financí viz. tabulky „Procentuální zastoupení *énarques* na jednotlivých ministerstvech na pozici ministra od roku 2007“ na straně 58-59 a viz. tabulka „Procentuální zastoupení *énarques* na jednotlivých ministerstvech na pozici vysokého úředníka od roku 2007“ na straně 59 . Avšak *énarques* můžeme častěji najít blízko úřadu prezidenta. I současný francouzský prezident je obklopen *énarques* například Philippe Étienne, diplomatický poradce prezidenta (*Conseiller diplomatique du Président*) či Patrick Strzoda, který je vedoucím kabinetu prezidenta (*Directeur de cabinet du président de la République*).

V poslední době se objevují názory, že pozice École Nationale d'Administration slábne a soukromé obchodní školy jako HEC a ESSEC naopak posilují ve vytváření nové francouzské elity. Absolventi těchto obchodních škol se už začali početně objevovat v rámci jednotlivých francouzských vlád, můžeme najít ve vedoucích pozicích jednotlivých ministerstvech, ale také na pozicích vysokých úředníků. Absolventi HEC a ESSEC jsou na ministerských postech nejvíce zastoupeni na postu ministra pověřeným rozpočtem (*ministre chargé du Budget*) viz tabulka „Procentuální zastoupení absolventů HEC a ESSEC na jednotlivých ministerstvech na pozici ministra od roku 2007“ na straně 59. A na postu vysokých úředníků se nejvíce objevují na Ministerstvu zahraničních věcí (*Ministère des Affaires étrangères*) viz tabulka „Procentuální zastoupení absolventů HEC a ESSEC na jednotlivých ministerstvech na pozici vysokého úředníka od roku 2007“ na straně 59.

Prokázalo se tedy, že republikánské elity sdílí podobný vzdělanostní profil, studují na stejných prestižních vzdělanostních institucích, které se nacházejí především v Paříži.

Disponují podobným sociálním profilem. Zároveň dochází k nerovnoměrnému genderovému a etnickému zastoupení na určitých postech republikánské elity.

4. Jazyk jako nástroj pro národní francouzskou (ne)jednotu

Z předchozí kapitoly se dá vyvodit, že pozice v rámci výkonné moci Francie jsou přístupné pouze občanům z vyšší sociální třídy a těm, kteří si mohou dovolit žít a studovat ve velkých městech. Může to představovat náznak rozdělení Francie podle sociálních rozdílů a rozdělení na velká města a regionální oblasti. Podobná rozdělení můžeme najít i v jiných zemích, ale tato rozdělení nemusí nutně znamenat rozpadnutí národní jednoty. Sdílením republikánských hodnot a schopností dialogu mezi různými složkami společnosti by národní jednota stále mohla vydržet a fungovat. Rozdělením Francie se z intelektuálního prostředí zabývá Didier Eribon společně s Édouardem Louisem. Snaží se analyzovat a přiblížit prostředí nižších sociálních tříd a to především dělnické třídy. Didier Eribon i Édouard Louis oba pocházejí z dělnického prostředí a píšou o věcech, které se jich osobně dotýkají. Zaměřují se také i na otázky, z jakých důvodů je dialog mezi republikánskými elitami a nižšími sociálními třídami obtížný nebo na otázku, kdo disponuje možností vyjádřit se ve veřejném prostoru. A právě v těchto otázkách oba tyto intelektuály bakalářská práce využije.

Společný jazyk sám o sobě nepředstavuje pouze nástroj ke komunikaci, ale funguje jako součást kultury a také jako nejviditelnější znak kultury. Například v českých zemích probíhalo národní obrození v osmnáctém a devatenáctém století a jeden z hlavních „bojů“ národního obrození se zaměřoval na to, aby nezmizel český jazyk a nebyl nahrazen němčinou. Avšak nemusí to být pouze kultura a jazyk, které jsou spojeny s určitou myšlenkou národa, kultura a národ se může týkat sociální třídy. A když v rámci republikánských elit jsou zastoupeni většinou lidé z vyšší sociální třídy, dalo by se říci, že je zastoupen pouze jeden hlas a kultura Francie.

O pojetí kultury ve Francii mluvila například Socialistická strana v čele s François Mitterrandem, který o konceptu kultury mluvil ve svém projevu v roce 1987 na pařížské Sorbonně. Mluvil o tom, že francouzská kultura vždy byla vytvářena setkáváním různých kultur a národů na území Francie a docházelo k promíchání jazyků, a právě z toho vznikla francouzština. „Francouzština, jak tomu bylo, vyšla odtud, aby vytvořila jazyk dostatečně čistý, který představuje dnes jednu z hlavních větví schopných vyjádřit myšlenku lidstva.” (Allocution de M. François Mitterrand, Président de la République, à l'occasion du colloque sur "la pluralité des cultures" organisé par la Fondation "France-Libertés" à La Sorbonne, Paris, lundi 18 mai, 1987) Francouzština tedy představuje nástroj, díky kterému dojde ke

spojení různých kultur z různých koutů světa. „Vzpomínám si na jeden den, kdy jsem byl v cizí zemi. A příteli, byly to desítky a desítky mužů a žen, kteří rozuměli francouzštině. Nebyla to samozřejmě Francie a samozřejmě to nebyl jejich mateřský jazyk a začal jsem svůj projev snad trochu demagogickým způsobem, když jsem jim řekl: „Jsem velmi šťastný, dámy a pánové, vyjádřit se ve vašem jazyce. Musím vyjádřit radost z těchto 100 000 lidí ze země v Africe, daleko od domova, daleko od Sorbonny, kteří byli potěšeni, že jsou považováni za schopné mluvit jazykem, který by mohli vyučovat toho, kdo reprezentuje Francii. Okouzlen pýchou, která byla nyní společnou pýchou. Francouzština byla naším majetkem.” (Allocution de M. François Mitterrand, Président de la République, à l'occasion du colloque sur "la pluralité des cultures" organisé par la Fondation "France-Libertés" à La Sorbonne, Paris, lundi 18 mai, 1987) Proslov François Mitterranda podporuje odlišnost, ale zároveň velmi zdůrazňuje dominantní roli francouzštiny jako spojovací síly pro schopnost vést dialog v rámci francouzského národa, ale již zde neexistuje prostor pro další jazyky, kterými se mluví na území Francie či ve francouzských departementech. Francouzština jako jediný oficiální jazyk představuje jednotu Francie a její nedělitelnost, i když se Francie skládá z mnoha kultur a území. Tato dominantní pozice francouzštiny je například velice živým a problematickým tématem na Korsice. Korsika v roce 2013 odhlasovala návrh, že korsičtina by se stala „kooficiální” jazykem Francie. Návrh byl odmítnut a tehdejší ministr vnitra Manuel Valls se vyjádřil, že existuje pouze jeden jazyk Republiky a to je francouzština. (*Il n'y a qu'une langue de la République, c'est le français*) (Le Monde, 2013) Dominantní postavení francouzštiny se projevovalo ve francouzských koloniích, kdy francouzština byla oficiální jazyk, ale v každodenních situacích byl používán jiný místní jazyk, například ve Francouzských Antilách, to byla kreolština. Jazyk nepředstavuje pouze nástroj pro komunikaci, ale je hluboce spojen s kulturou a historií daného území, jak o tom mluví například existenciální filosof Frantz Fanon. „Hmotné praktiky kolonialismu přeměňují popření historie ve vytlačení kultury a jazyka, což produkuje to, co Fanon nazývá existenciální odchylkou. Protože „mluvit znamená převzít kulturu“, černoši zbavení jazyků svých předků čelí existenční dilematu, protože pocity rasové inferiority jsou posíleny jazykem. [...] Černý muž bude úměrně bělejší v přímém poměru ke svému zvládnutí francouzského jazyka [...]” (Wyrick, 1998, s. 31) Jeho hlas ve francouzštině má větší váhu a legitimitu.

Francouzština stejně jako ostatní jazyky neexistuje v jedné formě, kterou by používali všichni občané Francie, existují mezi nimi velké rozdíly. Odlišné formy jazyka jsou spojené s danými regiony, ale také se sociálními třídami, které používají odlišná slova v různých situacích. Dá

se tedy předpokládat, že jedna forma jazyka disponuje dominantním postavením, a tím může také docházet k tomu, že další formy v tomto případě ztrácejí svou legitimitu ve veřejném prostoru. Tuto dominantní formu jazyka se člověk učí v rámci vzdělávacího systému a je spojena se státem, jedná se tedy o jakousi oficiální formu jazyka.

„Oficiální jazyk spojen se státem - a to jak po stránce geneze, tak po stránce společenského uplatnění. [...] Tento státní jazyk, nutný při oficiálních příležitostech a v oficiálních prostorách, jako jsou školy, veřejná správa, politické instituce atd., se stává teoretickou normou, jíž se objektivně poměřující všechny jazykové praktiky.” (Bourdieu, 2014, s. 21-22) Neznalost a špatné užití oficiálního jazyka či nedostatečná slovní zásoba se neomlouvá, ale dokonce na jednotlivce může uvrhnout jakési stigma, které je spojené s nedostatečným vzděláním či neschopností se naučit svůj mateřský jazyk správně. Toto přesvědčení je platné celosvětově. Na základě toho, jakým způsobem a jakou formu jazyka jednotlivec používá, může být zařazen geograficky či z jaké sociální třídy pochází.

Oficiální forma francouzštiny začala postupem času získávat své dominantní postavení. Důležitou roli v získávání tohoto postavení hrála Velká francouzská revoluce a její touha se odtrhnout od pořádků spjaté s monarchistickým režimem. „Prosazení oficiálního jazyka na úkor místních idiomů a nářečí je součástí politických strategií s cílem navěky ochránit revoluční výdobytky procesem produkce a reprodukce nového člověka. [...] Stručně řečeno, nejedná se tu pouze o komunikaci, ale o uznání nové autoritativní řeči s jejím novým politickým slovníkem, způsoby oslovování a odkazování, metaforami, eufemismy a navozovaným obrazem společenské sféry, který je - coby spjat s nově vyvstávajícími zájmy nově vyvstávajících skupin - v místních mluvách, formovaných územ spjatým se zvláštními zájmy různých venkovských uskupení, nesdělitelný.” (Bourdieu, 2014, s. 24) I nyní existuje dominantní forma francouzštiny, kterou se jednotlivec naučí v rámci vzdělávacího systému a čím víc času stráví studiem, tím obratněji a dokonaleji ji ovládá. Což se tedy pravděpodobně týká občanů, kteří pocházejí z vyšších sociálních vrstev a naopak dochází k vyloučení členů nižších sociálních tříd, kteří odcházejí ze vzdělávacího systému okolo šestnáctého roku života a tedy nestudují na univerzitách. Toto velice úzce souvisí s konceptem habitu a kulturním kapitálem, kdy škola zhodnocuje nejlépe studenty s nejvyšším množstvím kulturního kapitálu, který získali od své rodiny. Naopak u některých dětí je jejich kulturní kapitál a s ním spojená jazyková výbava spíše přítěží a může vést ke špatným výsledkům a ke ztrátě zájmu o studium. O těchto překážkách ve škole píše Édouard Louis ve své knize Skoncování s Eddym

B. „Úkoly mě stejně nudily. Kvůli opakovaným absencím, kvůli tomu, jak se mluvilo doma a jak jsem tedy mluvil i já, pikardštinou, již jsme občas ovládali lépe než spisovnou francouzštinu, mi chyběly takzvané základy.” (Louis, 2017, s. 84)

Regionální formy jazyka „jsou de-facto poměřeny jednotným kritériem „společného” jazyka, a takto zavrženy do pekla *regionalismů*, „chybných vyjádření a špatné výslovnosti”, stíhané učiteli. (Bourdieu, 2014, s. 29) Ukazuje se tedy, že francouzština jako oficiální jazyk není spojovací silou a nástrojem k dialogu ve Francii, ale rozděluje společnost na ty, kteří velmi dobře ovládají oficiální formu francouzštiny a na ty, kteří mluví „špatně” s regionální dialektem apod. Jedná se tedy o lingvistický kapitál, tj. jakou formu jazyka se jednotlivec naučil ve svém sociálním prostředí, který je úzce spojen s kulturním kapitálem. O tomto lingvistickém kapitálu mluví ve svých knihách například sociolog Didier Eribon, který pochází z prostředí dělnické třídy v Remeši, když mluví o své cestě v rámci vzdělávacího systému. „Bylo také nutné se znovu naučit, jak mluvit, eliminovat nesprávnou výslovnost a fráze, které mají pouze regionální použití [...], bylo potřeba napravit můj severovýchodní přízvuk, tak i můj akcent z dělnické třídy, naučit se sofistikovanější slovní zásobu, naučit se použít vhodnějších gramatických konstrukcí, zkráceně, musel jsem mít svou řeč pod neustálým dohledem. [...] Nejedná se o formu dvojjazyčnosti, nýbrž spíše o souhru dvou úrovní jazyka, dvou různých sociálních registrů, které jsou určovány jak situací, tak okolím” (Eribon, 2013, s. 107-108) Tedy lingvistický kapitál může představovat velkou výhodu, ale zároveň i velký handicap. Dalo by se říci, že v rámci vzdělávacího systému dochází k delegitimizaci dalších forem jazyka.

S tímto lingvistickým kapitálem jsou spojené i sociální rozdíly a také regionální vyloučení, kdy právě lidé z nižších sociálních vrstev a z regionů patří mezi ty, kteří zcela perfektně neovládají oficiální formu francouzštiny. Jejich projev může ztrácet na legitimitě a důležitosti, jak to popisoval Fanon při užívání francouzštiny místo kreolštiny, aby jeho projev měl větší důležitost, mluvil francouzsky.

4.1 Schopnost dialogu republikánské společnosti a mýtus národní jednoty

V poslední době ve Francii můžeme pozorovat průběh dialogu mezi republikánskými elitami a sociálně nižšími třídami. Tento dialog byl vyvolán protestním hnutím Žlutých vest (*Mouvement des gilets jaunes*), které vzniklo v reakci na zvýšení daně z pohonných hmot.

Podle spisovatele a akademika Édouarda Louise, kterým sám pochází z prostředí dělnické třídy, je Hnutí Žlutých vest složeno z lidí, kteří dlouho nebyli slyšet ve veřejném prostoru. „Viděl jsem velmi chudé lidi, lidi jako moje matka, lidi jako můj otec, vyčerpané lidi, extrémně chudé lidi. Byl jsem schopen číst na jejich tvářích, protože ty lidi znám. Najednou jsem poznal tělo [...]. Tělo, které jsem v médiích neviděl. A cítil jsem, že tyto obrazy ke mně volají.” (Schwartz, 2018) Absence hlasu některých tříd ve společnosti byla již tématem pro Pierra Bourdieuho během událostí v květnu a v červnu 1968 v textu (*Appel à l'organisation d'états généraux de l'enseignement et de la recherche*). Interpretací tohoto Bourdieuho textu zabýval Didier Eribon, aby dokázal důležitost tohoto textu i v dnešní době. Podle Eribona jsou v textu důležité tři otázky „Kdo mluví? Kdo může mluvit? A kdo nemluví, když ostatní mluví?” (Eribon, 2016, s. 114) Bourdieu v textu varuje před dvěma riziky, které spatřoval v protestech v roce 1968. Prvním rizikem je možnost opomenout a tím zanedbat potřeby občanů, kteří jsou největšími oběťmi školního a univerzitního systému. Ti, kteří nejsou studenti na vysokých školách a tedy nemají možnost se účastnit debat o reformách. (Eribon, 2016, s. 114-116) Jedná se tedy o „nepřítomný hlas” (*La voix absente*). Druhé riziko Bourdieu spatřuje v tom, že jakákoliv kritická debata ohledně fungování školního a univerzitního systému nebude brát v úvahu fakt, že dochází k vyčlenění dětí z nižších sociálních tříd ze vzdělávacího systému. Obava tedy spočívala v tom, aby i nový školní systém po reformě nepokračoval v reprodukci třídní nadvlády. Podle Didiera Eribona Bourdieu přesně popisuje, jak i nyní školní systém funguje. Ukazuje své násilí a brutalitu, protože v něm existuje mnoho mechanismů, které zajišťují absenci jednotlivých tříd. Debata o reformách je tedy především otevřená vládnoucí třídě. Ti, kdo jsou přítomni, většinou nemyslí na změnu podmínek pro ty, kteří jsou vyloučeni a ti, kteří jsou nepřítomni, to zároveň nevědí, protože si nikdy ani nepředstavovali, že by mohli být přítomni. (Eribon, 2016, s. 114-117) To platí nejen o akademickém prostředí, ale celkově o veřejném prostoru či politickém prostředí, kde lidé z méně privilegovaných sociálních tříd většinou nejsou přítomni. Tato absence a určitá frustrace by se dalo říct, vyvrcholila právě v listopadu 2018 propuknutím protestů Žlutých vest.

Protesty Žlutých vest vyvolaly reakce z řad republikánských elit a intelektuálů. Tyto reakce se zaměřily na rétoriku a slovník Žlutých vest. Například velmi známý francouzský filosof Alain Finkielkraut o hnutí říká „Cítil jsem nenávist a nepřátelství. [...] Nejedná se o klasický antisemitismus, který jsme viděli s Hitlerem - je to nová forma antisemitismu, nepochází z Francie; přivedl ji do Francie nová populace z arabsko-muslimských zemí a z černé Afriky a

poté ji přijala krajní levice.” (Willsher, 2019) Tímto výrokem Alain Finkielkraut plně podpořil mýtickou představu republikanismu o morální/kulturní superioritě Francie, zároveň v samotném hnutí se skutečně objevuje homofobní, rasistická i antisemitistická rétorika. Z jakého důvodu se toto rétorika objevuje?

Pro sociální třídy níže postavené a především pro dělnickou třídu představovala Komunistická strana ve Francii po druhé světové válce jejich hlas, který bude hájit a prosazovat jejich zájmy. Didier Eribon pochází z dělnické třídy na severovýchodě Francie, ve svých textech analyzuje pozici Komunistické strany, co představovala pro dělnickou třídu a také z jakého důvodu se dělnická třída později uchýlila k Národní frontě. Vychází především ze svých osobních zkušeností v jeho rodině. „Slovo „levice“ opravdu znamenalo něco důležitého. Lidé chtěli hájit své vlastní zájmy, slyšet své hlasy a způsob, jak toho dosáhnout - kromě stávek a protestů - bylo delegovat či odevzdat se „zástupcům dělnické třídy“ [...] Když Tixier-Vignancour veřejně odsoudil „červenou vlajku komunistů“ se kterou lidé mávali v ulicích Paříže, můj otec se velmi naštvál a řekl, že „ta červená vlajka je vlajka dělnické třídy.” (Eribon, 2013, s. 43-44) Po ztrátě silného postavení Komunistické strany Francie, Socialistická strana nepřevzala roli Komunistické strany, aby se k ní mohli obracet občané pocházející z dělnické třídy. Během funkčního období socialistického prezidenta François Hollanda dokonce prošel „Zákon práce” (Loi Travail či Loi El Khomri) na návrh ministryně práce Myriam El Khomri. Tento zákon se týká podmínek ukončení pracovního poměru či množství hodin pracovního týdne, kde umožňuje zvýšení pracovních hodin. (Loi Travail, 2019) Tedy ani kroky socialistické vlády nejsou zaměřeny na zájmy dělnické třídy. Socialistická strana nepředstavuje hlas dělnické třídy, který by formuloval problémy a hájil zájmy dělnické třídy, a tedy jí ani nemůže nabídnout slovník, s jehož pomocí by se mohla vyjádřit ve veřejném prostoru. Didier Eribon toto uvádí jako hlavní důvod „Snažil jsem se pochopit toto prostředí, ve kterém jsem žil, prostředí svých rodičů, které tradičně hlasovalo pro komunistickou stranu, a jak přišli k hlasování pro Front National, proč byl jejich hlas přenesen doprava a krajní pravici. [...] Odpověď, jak věří, je levicová „starost s neoliberalismem“, [...] „Levice už nehovořila k dělnické třídě a pracující třídě. A právě oni se cítili zraděni, opuštěni a zanedbaní ... Tak volili pro pravici, extrémní pravici nebo nevolili. Pracovníci, kteří byli baštou levice, jsou nyní baštou krajní pravice. Děje se to po celé Evropě. Z jedné země do druhé je to identický jev.“ (Willsher, 2018)

Bývalí voliči Komunistické strany směřují své naděje na Národní frontu, která pro ně představuje určitou alternativu. A právě tímto spojením občané také mohou přijímat rétoriku Národní fronty, která je silně protiimigrační a v minulosti byla silně zaměřena proti homosexuálům. Édouard Louis ve svých knihách mluví o homofobii a rasismu v rámci pracující třídy. On sám kritiku ohledně rasismu, homofobie antisemitismu považuje za snahu zbavit hnutí jakékoliv legitimacy. „Když jsem vydal své knihy ve Francii, lidé reagovali: „Ach, Édouard Louis říká, že lidé v dělnické třídě jsou homofobní a rasističtí, to není pravda!“ A tak já, který jsem přišel z dělnické třídy a který se snažil mluvit o tom, bylo mi řečeno: „Drž hubu, není to pravda, nejsou rasističtí ani nejsou homofobní. Chudí jsou bonviváni (*bons vivants*), jsou autentičtí. [...] Tato jejich reakce pro mě představovala mechanismus, který má zbavit dělnické třídy slova. A teď o několik let později, teď, když je to hnutí, které se skládá z lidí z dělnické třídy, všichni stejní lidé, kteří na mě zaútočili, náhle řeknou: „Ach, ne, tito lidé jsou rasističtí, tito lidé jsou homofobní, takže je musíme umlčet. Dominantní třída, buržoazie, se nestará o rozpor. Jednoho dne byla dělnická třída „autentická“, téměř „dobří divoši“. A den poté, už byli rasističtí, homofobní a hrozní lidé.” (Schwartz, 2018) Édouard Louis nepopírá, že se v rámci Žlutých vest vyskytuje homofobie a rasismus, ale domnívá se, že z velká části se jedná pouze o převzatou rétoriku od extrémní pravice, kterou převzali na základě víry, že Národní fronta bude jejich hlasem ve veřejném prostoru. Zároveň ale poukazuje na to, že je nutné změnit tuto rétoriku. A to bude především úkolem určitých intelektuálů, aby vytvořili nový slovník neviditelné třídy, která sama nezůstala v rámci školního systému dlouho. Stav veřejného školství podle některých hlasů není dostačující „V odhadu ředitele školy Marca Le Brise byly francouzské veřejné (státní) školy zodpovědné za nic menšího než za „kulturní katastrofu“ s vysokou mírou selhání v základní gramotnosti a matematice.” (Hazareesingh, 2016, s. 298)

Právě selhání intelektuálů může představovat důvod, proč debata mezi různými sociálními třídami není možná. Stejně tak jako ve francouzském republikanismu a mezi republikánskými elitami, tak i mezi intelektuály vládne silná víra, že jedinec by měl být schopen se „vymanit“ ze své sociální třídy, etnické skupiny apod a na základě své práce dosáhnout i toho nejvyššího postavení. Tento individualismus a víra v autonomii jednotlivce vede k závěru, že lidé, kteří představují nižší sociální třídy dostatečně nepracují či jsou neschopní nebo neochotní cokoli změnit. V tomto diskurzu se vyjadřuje i současný prezident Emmanuel Macron, který několikrát delegitimoval občany bez práce či nižší sociální třídu tím, že práce ve Francii je, ale že oni nejsou schopni nebo ochotni ji najít viz případ, kdy Emmanuel Macron kritizoval

nezaměstnaného muže, který mu říkal, že nemůže najít práci. (The Guardian, 2018) Tento diskurz absolutní autonomie člověka se objevuje ve Francii i mezi francouzskými intelektuály od osmdesátých a devadesátých let. V osmdesátých letech se objevily myšlenky neoliberalismu. Tento přístup byl opakem pojmu kolektivní intelektuál Pierra Bourdieuho. Dal by se označit jako „filosofie podezření“ (*philosophie du soupçon*), která považuje jedince za zcela autonomní, aniž by brala v úvahu závislost člověka na společenské třídě. Tento diskurz představuje opak ideálu role intelektuála Pierra Bourdieuho. Intelektuál by měl být kolektivní intelektuál, který pracuje na specifických problémech se sociálními a politickými aktéry. Jeho práce je založena na dialogu, který zohledňuje co nejvíce perspektiv. A tímto přístupem můžeme zjistit, kteří lidé nemají právo na slovo, například ženy byly ve skupině bez práva na slova, nebo na druhé straně může intelektuál najít nové formy nadvlády. (Eribon, 2016, s. 122-123)

Ukazuje se, že sociální rozdíly se přeměnily na jakési kulturní rozdíly, kde už je nemožný dialog a hlas má pouze sociálně silně třída. Lidé z nižších sociálních vrstev jsou již souzeni za své postavení, původ a svou rétoriku z pozice diskurzu, kde je víra v silnou autonomii jedince, která tedy znamená, že ti, co jsou navrcholu si zaslouží mít právo mluvit, protože jsou pracovití. Jejich pracovitost se podle nich ukazuje v jejich sociálním postavením. A lidé, kteří protestují v rámci Hnutí Žlutých vest nedisponují velkým vzděláním, jsou neschopní a neochotní sami zlepšit svou pozici. Tento diskurz již nebere v potaz ekonomické, sociální rozdíly apod. Zároveň i v rámci školního systému, který je označován jako rovnostářský, je vlivný zmíněný diskurz autonomie jednotlivce, který je označován jako neoliberální. „[...] Brighelli identifikoval vliv „neoliberalismu“ ve francouzském vzdělávání [...], jehož pedagogická filosofie, jak tvrdil, měla vytvořit jedince „bez minulosti, bez historie, bez připoutaností - poslušný služebník zájmů globálního kapitalismu.“ (Hazareesingh, 2016, s. 299)

Dalo by se tedy říct, že v rámci jedné země existují dvě odlišné Francie. O tomto rozdělení mluví také francouzský geograf a spisovatel Christophe Guilluy, který se zaměřuje na sociální geografii. Analyzuje politické, sociální, ekonomické, kulturní aspekty geograficky „vyločených“ oblastí ve Francii. První Francie je Francií občanů z velkých měst, kteří jsou sociálně zajištěni, disponují větším kulturním a ekonomickým kapitálem, mají možnost studovat i na prestižních francouzských středních školách a univerzitách, mohou se pohybovat v mezinárodním prostředí. Druhá Francie je Francie venkovského prostředí,

menších měst, předměstích (*banlieue*), imigrantů, sociálně slabých, tj. zejména dělnické třídy, kteří často žijí v chudších francouzských regionech s vysokou nezaměstnaností. Jsou to lidé, kteří mají nízkou životní úroveň a nedisponují vysokým vzděláním. Christophe Guilluy ve své teorii o druhé Francii mluví jako o periferní Francii (*la France périphérique*), jedná se o Francii mimo velká města. Neviditelná Francie, která je vyloučena z aktivního se podílení v rámci globalizované francouzské ekonomiky, která je soustředěna do velkých měst, kam je těžké se přestěhovat již kvůli vysokému nájmu a nákladům na život ve městě. Zároveň se nejedná pouze o ekonomický problém, ale také o kulturní. „Periferní Francie je elitou také kulturně nepochopena. Hnutí Žlutých vest je skutečně hnutím 21. století v tom, že je kulturní i politické. Kulturní validace je v naší éře nesmírně důležitá. Jedním z příkladů tohoto kulturního rozdělení je, že nejmodernější, progresivní sociální hnutí a protesty jsou rychle podporovány celebritami, herci, médii a intelektuály. Ale žádný z nich neschvaloval gilets jaunes. Jejich vznik způsobil kulturním šok, který je i forma psychologického šoku.” (Spiked, 2019)

Toto rozdělení je viditelné u francouzských voleb, například během prezidentských voleb 2017 kandidátka Národní fronty, Marine Le Pen, zvítězila v prvním kole v regionech na jihovýchodě Francie například v Provence, Languedoc-Roussillon či na Azurovém pobřeží, také zvítězila v oblastech na severovýchodě Francie například Alsasko, Lotrinsko, Picardie apod. (Ministère de l'Intérieur, 2017) Tyto regiony většinou patří mezi ty chudší ve Francii, s vysokou mírou nezaměstnanosti. Zároveň se ukazuje, že republikánským institucím (úřad prezidenta, vláda, Senát, Národní shromáždění) převážně věří pouze něco málo přes 20 procent občanů Francie a tato důvěra postupně klesá. Tato důvěra od roku 2009 do ledna 2019 spadla o přibližně 10 procent. (SciencesPo, 2019) S poklesem nedůvěry v republikánské instituce pravděpodobně souvisí i nárůst frustrace ve francouzské společnosti.

Tyto dvě popsané tváře Francie v současné době selhávají v dialogu, nemohou najít společný jazyk a zároveň první Francie disponuje silnějším hlasem a tu druhou neuznává jako legitimní. Dalo by se tedy říct, že sociální rozdíly se přeměnily v neschopnost spolu mluvit a zároveň určité skupiny obyvatel si nejsou rovni s ostatními. To tedy představuje vyvrácení republikánské rovnosti a jednoty a nedělitelnosti národa.

Současný francouzský prezident Emmanuel Macron se chtěl pokusit o dialog napříč Francií po vypuknutí protestů Žlutých vest. Mělo se jednat o tzv. Velkou národní debatu (*Le Grand*

Débat National), všichni občané Francie měly diskutovat nad zásadními otázkami týkající se života a směřování Francie. Tato národní debata skončila v dubnu 2019. A nedá se říci, že prezident Macron by našel společnou řeč s nižšími sociálními třídami či by debata přinesla změnu. Ve svém projevu Emmanuel Macron zmínil reformu úřednictva a zavření ENA, což nepředstavuje žádný nový krok. Proti *énarques* se vymezovali již jeho předchůdci. (France 24, 2019) Dále zmínil to, že Francouzi musí pracovat více a že důchodový věk 62 se nebude snižovat, což není výhodné zejména pro dělnickou třídu. Zároveň odmítl zavedení daně z majetku. Dalo by se říci, že Velká národní debata ve Francii dialog, který by měl být esenciální složkou republikánské jednoty, nepřinesla. A zároveň jak silná ideologická národní jednota Francie je, když stačí zákon o zvednutí ceny pohonných hmot a Francie je rozdělena.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zodpovězení několika otázek, které se vynořily po dlouhodobě trvajících protestech Žlutých vest ve Francii. Tyto otázky zněly. Jak vysvětlit povstání „lidu“ proti „elitám“, které ho mají reprezentovat? Jak vysvětlit protielitářská povstání v republice, jejímž mottem je rovnostářství? Otevřela se ve Francii propast mezi republikánskou elitou a zbytkem Francie, které již společně nedokážou vest dialog?

Vysvětlení všech zmíněných otázek spočívá v tom, že sociálně nižší třídy nejsou slyšet ve veřejném prostoru. A republikánské elity, které by je měly reprezentovat, jsou svým složením homogenní. Disponují podobným sociálním profilem, tj. pocházejí z vyšší sociální třídy, mohou si dovolit žít a studovat v Paříži, kam jsou soustředěny skoro všechny vysoké školy, které vedou k cestě stát se republikánskou elitou.

Vytvořily se dvě Francie v rámci jedné země, které se odvíjí od sociálních rozdílů a geografie. První Francie je soustředěna do velkých měst a pochází z výše postavené sociální třídy a z této Francie pochází také republikánská elita. Naopak občané druhé Francie bydlí v malých městech, na venkově či na předměstích a pocházejí z nižší sociální třídy především z dělnické třídy. Jsou to občané, kteří se cítí být opomíjeni elitami.

Vzájemnému porozumění a komunikaci stojí v cestě dominantní diskurz naprosté autonomie a anonymizace jednotlivce, který je přítomen v politickém i intelektuálním prostředí, ale zároveň i v samotné republikánské teorii. V tomto diskurzu je na jednotlivce kladena absolutní zodpovědnost za jeho život. Diskurz nebere v úvahu žádné okolnosti, které mohou determinovat života člověka například fakt, že lidé pocházejí z odlišných sociálních tříd a disponují odlišným kulturním kapitálem.

Tento diskurz je nyní aplikován i na občany, kteří se účastní protestů Žlutých vest. Tito občané pod vlivem tohoto diskurzu vypadají jako neschopní a nevzdělaní. Tento diskurz zásadním způsobem znemožňuje jakoukoliv debatu, o kterou se pokusil na jaře prezident Emmanuel Macron, která nakonec nevedla k žádnému vzájemnému porozumění či k hledání řešení.

Avšak já se domnívám, že ve Francii došlo k posunu pod vlivem intelektuálů jako Didier Eribon a Édouard Louis, kterým je dáván větší a větší mediální prostor. Díky těmto intelektuálům dochází k zprostředkování pohledu a podmínek dělnické třídy, která zatím nenašla svůj politický hlas. Vyplývá zde otázka, jakým způsobem bude reagovat levice především Socialistická strana jako nejsilnější strana levice. Dokáže provést reformu a stát se hlasem pracující třídy? Anebo to bude úkolem extrémní levice v čele s Jean-Lucem Mélenchonem?

Seznam použité literatury

BIRNBAUM, Pierre, 2018. Où va l'État?: essai sur les nouvelles élites du pouvoir. Paris: Éditions du Seuil.

BOURDIEU, Pierre, 2014. Co se chce říct mluvením: ekonomie jazykové směny. Praha: Karolinum.

DOPITA, Miroslav, 2007. Pierre Bourdieu o umění, výchově a společnosti: reflexe sociologie praxe Pierra Bourdieua v české sociologii. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

ELGIE, Robert a Emiliano GROSSMAN, 2016. Executive Politics in France: From Leader to Laggard. In: Robert ELGIE, Emiliano GROSSMAN a Amy G. MAZUR eds. The Oxford handbook of French politics. New York: Oxford University Press, 177-197 s.

ERIBON, Didier, 2013. Returning to Reims. Los Angeles: Semiotext(e)

ERIBON, Didier, 2016. La voix absente. Philosophie des états généraux. In: Édouard LOUIS eds. Pierre Bourdieu L'insoumission en héritage. Paris: Presses Universitaires de France, 112-137 s.

GAMBETTA, Léon, 2015. Ce que la République française!. In: Vincent DUCLERT eds. La République, ses valeurs, son école. Corpus historique, philosophique et juridique. Paris: Gallimard, 268-270 s.

GAMBETTA, Léon, 2015. Les champions de la liberté de conscience. In: Vincent DUCLERT eds. La République, ses valeurs, son école. Corpus historique, philosophique et juridique. Paris: Gallimard, 181-182 s.

HAZAREESINGH, Sudhir, 2016 How the French think: an affectionate portrait of an intellectual people. UK: Allen Lane, an imprint of Penguin Books.

KATRŇÁK, Tomáš, 2005. Třídní analýza a sociální mobilita. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

LABORDE, Cécile, 2011. Citizenship. BERENSON, Edward G., Vincent DUCLERT a Christophe PROCHASSON eds. The French Republic: history, values, debates. Ithaca: Cornell University Press, 136-144 s.

LOCKE, John, 1965. Dvě pojednání o vládě. Praha: Československá akademie věd.

Loi de séparation des églises et de l'état 9 décembre 1905, 2015 In: Vincent DUCLERT eds. La République, ses valeurs, son école. Corpus historique, philosophique et juridique. Paris: Gallimard, 88-89 s.

LOUIS, Édouard, 2017. Skoncovat s Eddym B. Praha: Paseka.

MÉNY, Yves, 2016. Republicanism: A Transatlantic Misunderstanding. In: Robert ELGIE, Emiliano GROSSMAN a Amy G. MAZUR eds. The Oxford handbook of French politics. New York: Oxford University Press, 13-43 s.

ROUSSEAU, Jean-Jacques, 1978. Rozpravy. Praha: Svoboda.

WYRICK, Deborah, 1998. Fanon for beginners. New York: Writers and Readers.

Elektronické zdroje

CYTERMANN, Jean-Richard, 2007. Les choix budgétaires en matière d'éducation. Pouvoirs [online]. 122(3) [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <http://www.cairn.info/revue-pouvoirs-2007-3-page-31.htm>

LARAT, Fabrice, 2015. Le dernier maillon dans la chaîne des inégalités ? Les particularités du profil des élèves de l'ÉNA. Revue française d'administration publique [online]. 153(1) [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <http://www.cairn.info/revue-francaise-d-administration-publique-2015-1-page-103.htm>

WINTREBERT, Raphaël, 2007. Attac France et le mouvement altermondialiste. *Courrier hebdomadaire du CRISP* [online]. 1978-1979 (33) [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <http://www.cairn.info/revue-courrier-hebdomadaire-du-crisp-2007-33-page-5.htm>

WILLSHER, Kim, 2019. 'I felt the hatred', says philosopher attacked by gilets jaunes. *The Guardian* [online]. [cit.2019-06-25]. Dostupné z <https://www.theguardian.com/world/2019/feb/24/alain-finkielkraut-winds-of-antisemitism-in-europe-gilets-jaune>

WILLSHER, Kim, 2018. Didier Eribon, writer: 'What was difficult was not being gay but being working-class'. *The Guardian* [online]. [cit. 2019-07-08]. Dostupné z <https://www.theguardian.com/books/2018/may/27/didier-eribon-interview-returning-to-reims-working-class-coming-out--memoir>

BREZIS, Elise a François, CROUZET, 1999. Elite Schools, Circulation of Elites and Economic Development: The ENA Case. *ResearchGate* [online]. [cit. 2019-06-25]. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/267825246_ELITE_SCHOOLS_CIRCULATION_OF_ELITES_AND_ECONOMIC_DEVELOPMENT_THE_ENA_CASE

SCHWARTZ, Alexandra, 2018. To Exist in the Eyes of Others: An Interview with the Novelist Édouard Louis on the Gilets Jaunes Movement. *The New Yorker* [online]. [cit. 2019-06-25]. Dostupné z <https://www.newyorker.com/news/news-desk/to-exist-in-the-eyes-of-others-an-interview-with-the-novelist-edouard-louis-on-the-gilets-jaunes-movement>

Corse: "Il n'y a qu'une langue de la République, c'est le français", selon Valls, 2013. *Le Monde* [online]. [cit. 2019-06-02] . Dostupné z https://www.lemonde.fr/societe/article/2013/06/03/corse-il-n-y-a-qu-une-langue-de-la-republique-c-est-le-francais-selon-valls_3423029_3224.html

BRÉSIS, Martin, 2017. Laïcité et religions: ce que proposent Emmanuel Macron et Marine Le Pen. *Le Monde des religions* [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z

http://www.lemondedesreligions.fr/une/laicite-et-religions-ce-que-proposent-emmanuel-macron-et-marine-le-pen-04-05-2017-6312_115.php

LEMARIÉ, Alexandre, 2012. 2007-2012 : comment Sarkozy (re)part en campagne. Le Monde [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z https://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2012/article/2012/02/11/2007-2012-comment-sarkozy-re-part-en-campagne_1641540_1471069.html

WAKIM, Nabil, 2007. Ségolène Royal passe à l'offensive contre une droite "qui dit tout et son contraire". Le Monde [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z https://www.lemonde.fr/societe/article/2007/02/06/segolene-royal-passe-a-l-offensive-contre-une-droite-qui-dit-tout-et-son-contraire_864425_3224.html

Key points of Macron's plans after 'Great National Debate', 2019. France 24 [online]. [2019-07-01] . Dostupné z <https://www.france24.com/en/20190426-france-macron-speech-response-yellow-vest-protests-taxes-national-debate>

Emmanuel Macron criticised for saying jobseeker could find work if 'willing', 2018. The Guardian [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/17/emmanuel-macron-criticised-for-saying-jobseeker-could-find-work-if-willing>

‘The gilets jaunes are unstoppable’, 2019. Spiked [online]. [cit. 2019-07-05]. Dostupné z <https://www.spiked-online.com/2019/01/11/the-gilets-jaunes-are-unstoppable/>

Allocution de M. François Mitterrand, Président de la République, à l'occasion du colloque sur "la pluralité des cultures" organisé par la Fondation "France-Libertés" à La Sorbonne, Paris, lundi 18 mai 1987. Vie publique: au coeur du débat public [online]. [cit. 2019-06-01]. Dostupné z: <http://discours.vie-publique.fr/notices/877009500.html>

Election présidentielle 2017: résultats globaux du premier tour. Ministère de l'Intérieur [online]. [cit. 2019-07-08]. Dostupné z: <https://www.interieur.gouv.fr/Archives/Archives-elections/Election-presidentielle-2017/Election-presidentielle-2017-resultats-globaux-du-premier-tour>

Loi travail, 2019. Droit-finances.net: vos droits et votre argent [online]. [cit. 2019-06-01].
Dostupné z: <https://droit-finances.commentcamarche.com/faq/52536-loi-el-khomri-loi-travail-ce-qui-a-change>

En qu(o)i les Français ont-ils confiance aujourd'hui?, 2019. SciencesPo: CEVIPOF [online].
[cit.2019-07-01]. Dostupné z:
https://www.sciencespo.fr/cevipof/sites/sciencespo.fr.cevipof/files/CEVIPOF_confiance_vague10-1.pdf

Constitution of October 4, 1958. Conseil constitutionnel [online]. [cit. 2019-05-01]. Dostupné z:
https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/anglais/constiution_anglais_oct2009.pdf

Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen de 1789. Legifrance: Le service public de la diffusion du droit [online]. [cit. 2019-07-08]. Dostupné z:
<https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution/Declaration-des-Droits-de-l-Homme-et-du-Citoyen-de-1789>

History. Sciences Po [online]. [cit. 2019-07-08]. Dostupné z:
<https://www.sciencespo.fr/en/about/history>

Přílohy

Vzdělanostní profil prezidentů Páté francouzské republiky

Jméno prezidenta	Místo narození	Místo dospívání	Collège	Lycée	Les classes préparatoires	První diplom	Druhý diplom
Ch. de Gaulle	Lille (Francie)	Paříž	Les Frères des Ecoles chrétiennes de la paroisse Saint-Thomas-d'Aquin (katolická privátní škola)	Collège Stanislas de Paris (privátní katolická škola)		l'École militaire de Saint-Cyr (Guer)	
G. Pompidou	Montboudif (Francie)	Albi	Le lycée Lapérouse - veřejné (Albi)		Le lycée Pierre-de-Fermat - veřejné (Toulouse) Lycée Louis-le-Grand (Paříž)	École Normale Supérieure (Paříž)	Sciences Po (Paříž)
V. Giscard d'Estaing	Koblencz (Neměcko)	Paříž	L'école Gerson - privátní katolická škola (Paříž)	Lycée Blaise Pascal - veřejná škola (Clermont-Ferrad) Lycée Janson-de-Sailly - veřejná škola (16. okrsek Paříž)	Lycée Louis-le-Grand - veřejná škola (Paříž)	École Polytechnique (Paříž)	ENA (Paříž)
F. Mitterrand	Jarnac (Francie)	Jarnac, Angoulême	l'école Sainte Marie - soukromá škola (Jarnac)	Collège Saint Paul - soukromá škola (Angouleme)		Facultés des lettres et de droit de Paris (Paříž)	Sciences Po (Paříž)
J. Chirac	Paříž (Francie)	Corrèze, Paříž	L'école communale de Sainte-Féréole - veřejná škola (Corrèze)	Lycée Hoche - veřejná škola (Versailles) Le cours Hattemer - privátní škola (Paříž) Le lycée Carnot - veřejná škola (Paříž) Louis-le-Grand -	Louis-le-Grand - veřejná škola (Paříž)	Sciences Po (Paříž), Harvard - letní škola	ENA (Paříž)

				veřejná škola (Paříž)			
N. Sarkozy	Paříž (Francie)	Paříž	Le Lycée - Chaptal (Paříž)	Le Cours Saint-Louis de Moncea - soukromá škola (Paříž)		Paris X - Nanterre (Paříž)	Sciences Po neukon-čené (Paříž)
F. Holland	Rouen (Francie)	Rouen Paříž (Neuilly-sur-Seine)	Saint-Jean-Baptiste-de-la-Salle - internátní, soukromá, křesťanská škola (Rouen)	Lycée Pasteur - veřejná škola (Neuilly-sur-Seine)		Panthéon-Assas Université (Paříž), Sciences Po (Paříž)	HEC Paris - soukromá obchodní škola (Paříž) ENA (Paříž)
E. Macron	Amiens (Francie)	Amiens Paříž	Lycée de la Providence - soukromá katolická škola (Amiens)	Lycée Henri- IV. - veřejná škola (Paříž)	Lycée Henri- IV. - veřejná škola (Paříž)	Sciences Po (Paříž) Université Paris-Nanterre	ENA (Štrasburk)

- Vlastní zpracování

Vzdělanostní profil francouzských předsedů vlád od roku 1995

Jméno premiéra	Místo narození	Sociální/rodinný původ	Baccalauréat/Le s classes préparatoires	Diplom 1	Diplom 2
A.Juppé (1995-1997)	Mont-de-Marsan (Francie)	Pochází ze zemědělské rodiny a železničářů	Lycée Louis-le-Grand - veřejná škola (Paříž)	École normale supérieure (Paříž) Sciences Po (Paříž)	ENA (Paříž)
L. Jospin (1997-2002)	Meudon (Francie)	Pochází z rodiny učitele a člena Socialistické strany a porodní asistentky	Lycée Janson de Sailly - veřejná škola (16. okrsek Paříž)	Sciences Po (Paříž)	ENA (Paříž)
J.P. Raffarin (2002-2005)	Poitiers (Francie)	Pochází z farmářské rodiny a podnikatele. Jeho otec byl státním tajemníkem pro zemědělství	Lycée Henri-IV de Poitiers - veřejná škola (Poitiers)	Université Panthéon-Assas (Paříž)	ESCP Europe (Paříž)
D. de Villepin (2005-2007)	Rabat (Maroko)	Jeho otec byl průmyslník, francouzský	Lycée privé jésuite Le Caousou -	Université Paris X-Nanterre (Paříž)	Sciences Po (Paříž) ENA (Paříž)

		senátor. Předci Dominique de Villepin byli vojenští důstojníci, senátoři, diplomaté, obchodní vůdci, absolventi francouzských grandes écoles (pozoruhodně Saint-Cyr, Polytechnique, HEC a ENA).	privátní škola (Toulouse)	Université Paris II Assas (Paříž)	
F. Fillon (2007-2012)	Le Mans (Francie)	Pochází z akademické rodiny	Lycée Notre-Dame de Sainte-Croix - privátní škola (Le Mans)	Université du Maine (Le Mans)	Université Paris-Descartes (Paříž)
J.-M. Ayrault (2012-2014)	Maulévrier (Francie)	Jeho otec pracoval v textilní továrně, později se tam stal manažerem	Lycée public Colbert de Cholet - veřejná škola (Cholet)	Université de Wurtzbourg (Německo)	Université de Nantes (Nantes)
M. Valls (2014-2016)	Barcelona (Španělsko)	Pochází z bankovníké a umělecké rodiny ve Španělsku	Lycée Charlemagne - veřejná škola (Paříž)	Université Panthéon-Sorbonne (Paříž)	
B. Cazeneuve (2016-2017)	Senils (Francie)	Rodina pochází z Alžiru, otec byl učitel	Lycée Jules-Uhryde - veřejná škola (Creil)	Sciences Po (Bourdeaux)	
É. Phillippe (2017-)	Rouen (Francie)	Pochází z rodiny učitelů	Lycée Janson-de-Sailly - veřejná škola (16.okrsek Paříž)	Sciences Po (Paříž)	ENA (Štrasburk)

- Vlastní zpracování

Procentuální zastoupení občanů Maghrebu a občanů ze zámožských departementů v jednotlivých vládách od roku 2007

Vlády pod prezidentstvím Nicolase Sarkozyho

Vláda	Procento zastoupení občanů Maghrebu	Procento zastoupení ze zámožských departementů
François Fillon (1)	5%	0%
François Fillon (2)	5,41%	2,7%
François Fillon (3)	6,25%	3,13%

- Vlastní zpracování

Vlády pod prezidentstvím Françoisem Hollandem

Vláda	Procento zastoupení občanů Maghrebu	Procento zastoupení ze zámořských departementů
Jean-Marc Ayrault (1)	8,82%	5%
Jean-Marc Ayrault (2)	8,11%	5,41%
Manuel Valls (1)	6,45%	12,9%
Manuel Valls (2)	8,11%	10,81%
Bernard Cazeneuve	5,71%	8,57%

- Vlastní zpracování

Vlády pod prezidentstvím Emmanuelem Macronem

Vláda	Procento zastoupení občanů Maghrebu	Procento zastoupení ze zámořských departementů
Édouard Philippe (1)	9,09%	9,09%
Édouard Philippe (2)	8,82%	2,94%

- Vlastní zpracování

Procentuální zastoupení žen na jednotlivých ministerstvech od roku 2007-2019

Název ministerstva	Procentuální zastoupení žen
Ministerstvo financí	11,11%
Ministerstvo vnitra	10%
Ministerstvo zahraničních věcí	20%
Ministerstvo sportu a mládeže	53,85%
Ministerstvo obrany	33,33%
Ministerstvo práce	25%
Ministerstvo kultury	57,14%
Ministerstvo národního vzdělávání	16,67%
Ministerstvo spravedlnosti	57,14%
Ministerstvo zemědělství	14,29%
Ministerstvo ekologie	40%
Ministerstvo solidarity	40%
Ministerstvo rozpočtu	14,29%
Ministerstvo zámořských území	57,14%
Ministerstvo vyššího vzdělávání	60%

Ministerstvo územního plánování	27,27%
Ministerstvo vztahů s Parlamentem	0%
Ministerstvo pro evropské záležitosti	27,27%

- Vlastní zpracování

Procentuální zastoupení žen v jednotlivých vládách (*Ministre d'État, Ministres, Ministres auprès d'un ministre, Secrétaires d'État*) od roku 2007

Vlády pod prezidentstvím Nicolase Sarkozyho

Vláda	Procentuální zastoupení žen
François Fillon (1)	35%
François Fillon (2)	35,14%
François Fillon (3)	21,88%

- Vlastní zpracování

Vlády pod prezidentstvím Françoisem Hollandem

Vláda	Procentuální zastoupení žen
Jean-Marc Ayrault (1)	48,57%
Jean-Marc Ayrault (2)	48,65%
Manuel Valls (1)	48,39%
Manuel Valls (2)	45,95%
Bernard Cazeneuve	45,71%

- Vlastní zpracování

Vlády pod prezidentstvím Emmanuelem Macronem

Vláda	Procentuální zastoupení žen
Édouard Philippe (1)	50%
Édouard Philippe (2)	50%

Sociální profil žen z jednotlivých francouzských vlád od roku 2007

Vláda Fillon (1)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Michèle Alliot-Marie	Val-de-Marne (Grand Paris)	Její otec bývalý starosta Biarritz	Université Panthéon-Assas Université (Paříž) Panthéon-

			Sorbonne (Paříž)
Rachida Dati	Saint-Rémy (Francie)	Její rodina pochází z oblasti Maghrebu	Université de Bourgogne Université de Panthéon Assas Sorbonne Assas
Valérie Pécresse	Neuilly-sur-Seine (Paříž)	Z rodiny akademiků a ředitele společnosti mezinárodní dopravy	HEC - soukromá škola (Paříž) ENA (Štrasburk)
Roselyne Bachelot-Narquin	Nevers (Francie)	Pochází z politické a lékařské rodiny	Université d'Angers
Christine Boutin	Levroux (Francie)	Její otec byl novinář a její dědeček ředitel nádraží v Nantes	Université Paris II - Assas
Christine Lagarde	Paříž (Francie)	Rodina učitelů a akademiků	Sciences Po Aix (Aix-en-Provence) Université Paris-X (Paris)
Christine Albanel	Toulouse (Francie)	Z lékařské rodiny	Sorbonne (Paříž)

- Vlastní zpracování

Vláda Fillon (2)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Michèle Alliot-Marie	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Christine Lagarde	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Valérie Pécresse	viz. výše	viz. výše	viz. výše
Roselyne Bachelot-Narquin	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marie-Luce Penchard	Gourbeyre (Guadeloupe)	Pochází z rodiny politika Marie-Luce Penchard	Université des Antilles et de la Guyane (Guadeloupe)
Nathalie Kosciusko-Morizet	Paříž (Francie)	Z rodiny politiků	École Polytechnique AgroParisTech Collège des ingénieurs
Valérie Létard	Orchies (Francie)	Dcera bývalého poslance Evropského parlamentu a prezidenta fotbalového klubu Valenciennes Francis	DESS de développement local et économie solidaire

		Decourrière	
Chantal Jouanno	Vernon (Francie)	Pochází z podnikatelské rodiny	Université Panthéon-Sorbonne (Paříž) Sciences Po (Paříž) ENA (Paříž)
Anne-Marie Idrac	Saint-Brieuc (Francie)		Université Panthéon-Assas (Paříž) Sciences Po (Paříž) ENA (Paříž)
Fadela Amara	Clermont-Ferrand (Francie)	Její rodina pochází z Alžíru - otec stavební dělník	
Nadine Morano	Nancy	Její otec byl řidičem nákladních automobilů a její matka pracovala v telefonní ústředně	Université de Nancy (Nancy)
Nora Berra	Lyon (Francie)	Rodina pochází z Alžíru	Université d'Oran (Alžírsko)
Rama Yade	Dakar (Senegal)	Její matka je profesorka a její otec diplomat a blízký spolupracovník prezidenta Léopolda Sédara Senghora	Sciences Po (Paříž)

- Vlastní zpracování

Vláda Fillon (3)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Valérie Pécresse	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Roselyne Bachelot-Narquin	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Nadine Morano	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marie-Luce Penchard	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Nora Berra	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marie-Anne Montchamp	Tulle (Francie)		
Jeannette Bougrab	Châteauroux (Francie)	Její rodina pochází z oblasti	University of Orléans

		Maghrebu,	(Orléans) Panthéon-Sorbo-nne (Paříž)
--	--	-----------	---

- Vlastní zpracování

Ayrault (1)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Christiane Taubira	Cayenne (Francouzská Guyana)	Její matka pracovala jako ošetřovatelka	Université Panthéon-Assas (Paříž) Université Paris-Diderot (Paříž) Université Paris-Sorbonne (Paříž)
Marisol Touraine	Paříž (Francie)	Z lékařské a akademické rodiny, manžel: Michel Reveyrand-de Menthon, énarque	Sciences Po (Paříž) ENSJF (Paříž)
Cécile Duflot	Val-de-Marne (Francie)	Její matka profesorka a její otec železničář	Université Diderot (Paříž) ESSEC - soukromá škola (Paříž)
Nicole Bricq	La Rochefoucauld (Francie)		Université Bordeaux-IV. (Bordeaux)
Aurélie Filippetti	Villerupt (Francie)	Její otec byl horník a komunistický starosta Audun-le-Tiche a její matka byla správkyní školy	École normale supérieure de Fontenay-Saint-Cloud (Lyon)
Geneviève Fioraso	Amiens (Francie)	Pochází z profesorské rodiny	Université d'Amiens (Amiens)
Najat Vallaud-Belkacem	Béni Chiker (Maroc)	Pochází marocké rurální oblasti, její otec přišel do Francie pracovat jako stavební dělník	Université de Picardie (Amiens) Sciences Po (Paříž)
Marylise Lebranchu	Loudéac (Francie)	Pochází z lékařské rodiny	Université de Rennes (Rennes) Université de Rennes II (Rennes)
Valérie Fourneyron	Petit-Quevilly (Francie)	Pochází z buržoázní průmyslové rodiny v	Sportovní lékařka

		Rouenu	
George Pau-Langevin	Pointe-à-Pitre (Guadeloupe)		Université Panthéon-Assas (Paříž)
Delphine Batho	Paříž (Francie)	Pochází z rodiny fotografů	Zanechala studia
Michèle Delaunay	Clermont-Ferrand (Francie)	Pochází z politické rodiny	Lékařská fakulta
Sylvia Pinel	L'Union (Francie)	Z politické rodiny a její otec chovatel skotu	Université de Toulouse Capitole (Toulouse)
Dominique Bertinotti	Paříž (Francie)		Université Paris Panthéon-Sorbonne (Paříž)
Marie-Arlette Carlotti	Béziers (Francie)		Université Aix-Marseille III (Marseille) IAE d'Aix-en-Provence (Aix-en-Provence)
Yamina Benguigui	Lille (Francie)	Její rodina pochází z Alžíru, její otec byl politik	Université Lumière Lyon 2
Fleur Pellerin	Soul (Jižní Korea)	Byla adoptována francouzskou rodinou v šesti měsících	ESSEC - soukromá VŠ (Cergy) Sciences Po (Paříž) ENA (Štrasburk)

- Vlastní zpracování

Ayrault (2)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Christiane Taubira	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marisol Touraine	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Cécile Duflot	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Nicole Bricq	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Aurélie Filippetti	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Geneviève Fioraso	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Najat Vallaud-Belkacem	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marylise Lebranchu	viz. Výše	viz. výše	viz. výše

Sylvia Pinel	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Valérie Fourneyron	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
George Pau-Langevin	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Michèle Delaunay	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Yamina Benguigui	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Fleur Pellerin	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Dominique Bertinotti	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marie-Arlette Carloti	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Hélène Conway-Mouret	Bône (Alžírsko)		l'université Lumière-Lyon-II (Lyon) Trinity College (Dublin)
Anne-Marie Escoffier	Dax (France)		Université Lyon-III

- Vlastní zpracování

Valls (1)

Ségolène Royal	Ouakam (Senegal)	Z námořnické /vojenské rodiny Bývalá manželka prezidenta F. Hollanda	Univeristé Nancy-II (Nancy) Sciences Po (Paříž) ENA (Paříž)
Christiane Taubira	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marisol Touraine	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marylise Lebranchu	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Sylvia Pinel	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Fleur Pellerin	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
George Pau-Langevin	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Aurélie Filippetti	viz. Výše	viz. výše	viz. výše

Geneviève Fioraso	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Najat Vallaud-Belkacem	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Annick Girardin	Saint-Malo (Francie)	Pochází politické rodiny a z podnikatelů	
Carole Delga	Toulouse (Francie)	Pochází z rodiny nízko sociálně postavené	Université de Toulouse
Axelle Lemaire	Ottawa (Kanada)	Pochází z rodiny akademiků	Sciences Po (Paříž) Université Paris II Panthéon-Assas (Paříž) King's College (Londýn)
Laurence Rossignol	La Garenne-Colombes (Francie)		Université de Bourgogne (Dijon) Université Panthéon-Sorbonne (Paříž)
Ségolène Neuville	Boulogne-Billancourt (Francie)		

- Vlastní zpracování

Valls (2)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Ségolène Royal	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Najat Vallaud-Belkacem	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Ségolène Neuville	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Annick Girardin	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marisol Touraine	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Myriam El Khomri	Rabat (Maroko)	Její otec manažer reprografického obchodu v Bordeaux a její matka profesorka angličtiny	Université Bordeaux IV. Université Paris I Panthéon Sorbonne
Martine Pinville	Angoulême (Francie)		
Axelle Lemaire	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Audrey Azoulay	Paříž (Francie)	Rodina pochází z Maroka - její otec politik, novinář a	Université Paris-Dauphine (Paříž)

		poradce krále	Université Lancaster (Velká Británie) Sciences Po (Paříž) ENA (Štrasburk)
Laurence Rossignol	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Ericka Bareigts	Saint-Denis (Réunion)	Otec učitel, matka z chudé farmářské rodiny	Université de La Réunion (Réunion) Université Paris Panthéon-Sorbonne (Paříž)
Barbara Pompili	Bois-Bernard (Francie)		Sciences Po (Lille)
Emmanuelle Cosse	Paříž (Francie)	Z lékařské rodiny	Faculté de droit de Paris XII-Val-de-Marne
Juliette Méadel	Paříž (Francie)	Z politické a učitelské rodiny	Sciences Po Paris Paris-II Assas
Clotilde Valter	Pas-de-Calais (Francie)		Sciences Po Paris ENA
Estelle Grelier	Vendée (Francie)		Sciences Po Grenoble Sciences Po Strasbourg
Hélène Geoffroy	Creil (Francie)	Pochází z politické rodiny	Université Paris IV École Polytechnique

- Vlastní zpracování

Cazeneuve

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Ségolène Royal	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Najat Vallaud-Belkacem	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Marisol Touraine	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Myriam El Khomri	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Emmanuelle Cosse	viz. Výše	viz. výše	viz. výše
Audrey Azoulay	viz. výše	viz. výše	viz. výše
Laurence Rossignol	viz. výše	viz. výše	viz. výše

Annick Girardin	viz. výše	viz. výše	viz. výše
Ericka Bareigts	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Juliette Méadel	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Barbara Pompili	viz. Vyše	viz. Vyše	viz. vyše
Martine Pinville	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Sékolène Neuville	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Pascale Boistard	Mont-de-Marsan (Francie)		Université Paris VIII (Paříž)
Clotilde Valter	viz. Vyše	viz. Výše	viz. výše
Estelle Grelier	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Hélène Geoffroy	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše

- Vlastní zpracování

Philippe (1)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Sylvie Goulard	Marseille (Francie)		Université d'Aix-Marseille (Marseille) Sciences Po (Paříž) ENA (Paříž)
Agnès Buzyn	Paříž (Francie)	Z rodiny lékařů a psychologů	Université Paris-Descartes (Paříž)
Françoise Nyssen	Etterbeek (Belgie)	Její otec zakladatel úspěšného nakladatelství Actes Sud	Université libre de Bruxelles (Brusel)
Muriel Pénicaud	Versailles (Francie)	Pochází z buržoázní rodiny, její otec finanční poradce a makléř	Université Paris - Nanterre (Paříž) Université de Strasbourg (Štrasburk)
Frédérique Vidal	Monako	Její rodiče vlastníci hotelu	Université Nice Sophia Antipolis (Nice)
Annick Girardin	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Élisabeth Borne	Paříž (Francie)	Její otec ředitel farmaceutické laboratoře	École polytechnique (Palaiseau) École nationale des ponts et chaussées (Marne-la-Vallée) Collège des ingénieurs

			(Paříž)
Marielle de Sarnez	Paříž (Francie)	Z politické rodiny	
Marlène Schiappa	Paříž (Francie)	Z akademické rodiny	Sorbonne
Sophie Cluzel	Marseille (Francie)		Sup' de Co' Marseille

- Vlastní zpracování

Philippe (2)

Jméno	Místo narození	Sociální původ rodiny	Studium
Nicole Belloubet	Paříž (Francie)	Dcerou inženýra z rodiny malých farmářů a manažerem malého pařížského hotelu	Université Panthéon-Assas (Paříž) Université Panthéon-Sorbonne (Paříž)
Florence Parly	Boulogne-Billancourt (Francie)	Pochází z profesorské a politické rodiny	Sciences Po (Paříž) ENA (Paříž)
Agnès Buzyn	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Muriel Pénicaud	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Frédérique Vidal	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Jacqueline Gourault	Montoire-sur-le-Loir (Francie)	Z obchodnické rodiny	François Rabelais University (Tours)
Annick Girardin	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Roxana Maracineanu	Bukurešť (Rumunsko)		Sportovkyně
Élisabeth Borne	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Marlène Schiappa	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Sophie Cluzel	viz. Výše	viz. Výše	viz. výše
Sibeth Ndiaye	Dakar (Senegal)	Z politické rodiny	Université Paris-Diderot
Brune Poirson	Washington (USA)	Její otec počítačový konzultant a její matka restaurátorka maleb	Sciences Po Aix (Aix-en-Provence) London School of Economics (Londýn)
Emmanuelle Wargon	Neuilly-sur-Seine (Francie)	Pochází z rodiny politiků a énarques	HEC (Paříž) - soukromá škola Sciences Po (Paříž)

			ENA (Štrasburk)
Amélie de Montchalin	Lyon (Francie)	Z rodiny manažerů a farmářů	Université Paris-Sorbonne (Paříž) HEC Paris - soukromá škola (Paříž) Université Harvard (USA)
Geneviève Darrieussecq	Peyrehorade (Francie)	Pochází z zemědělské rodiny	Université de Bordeaux - lékařská fakulta (Bordeaux)
Christelle Dubos	Coteau (Francie)	Z rodiny inženýra a švadleny	
Agnès Pannier-Runacher	Paříž (Francie)	Pochází z buržoázní rodiny - její otec inženýr a výkonný ředitel	HEC - soukromá VŠ (Paříž) Sciences Po (Paříž) ENA (Štrasburk)

- Vlastní zpracování

Procentuální zastoupení *énarques* na jednotlivých ministerstvech na pozici ministra od roku 2007

Ministerstvo	Procentuální zastoupení absolventů ENA
Ministerstvo financí	44,44%
Ministerstvo vnitra	30%
Ministerstvo zahraničních věcí	33,33%
Ministerstvo sportu a mládeže	16,67%
Ministerstvo obrany	66,67%
Ministerstvo práce	12,5%
Ministerstvo kultury	28,57%
Ministerstvo národního vzdělávání	0%
Ministerstvo spravedlnosti	0%
Ministerstvo zemědělství	14,29%
Ministerstvo ekologie	20%
Ministerstvo solidarity	10%
Ministerstvo rozpočtu	14,29%
Ministerstvo zámořských území	14,29%
Ministerstvo vyššího vzdělání	40%

Ministerstvo územního plánování	18,18%
Ministerstvo vztahů s Parlamentem	0%
Ministerstvo pro evropské záležitosti	27,27%

- Vlastní zpracování

Procentuální zastoupení *énarques* na jednotlivých ministerstvech na pozici vysokého úředníka od roku 2007

Ministerstvo	Procentuální zastoupení absolventů ENA
Ministerstvo financí	13,64%
Ministerstvo vnitra	14,29%
Ministerstvo ekologie	9,09%
Ministerstvo rozpočtu	100%

- Vlastní zpracování

Procentuální zastoupení absolventů HEC , ESSEC na pozici ministra od roku 2007

Ministerstvo - pozice ministra	Procentuální zastoupení absolventů HEC, ESSEC od roku 2007
Ministerstvo financí	11,11%
Ministerstvo práce	12,5%
Ministerstvo kultury	28,57%
Ministerstvo solidarity	10%
Ministerstvo rozpočtu	28,57%
Ministerstvo vyššího vzdělání	20%
Ministerstvo územního plánování	27,27%
Ministerstvo pro evropské záležitosti	9,09%

- Vlastní zpracování

-

Procentuální zastoupení absolventů HEC , ESSEC na pozici vysokého úředníka od roku 2007

Ministerstvo - pozice vysokého úředníka	Procentuální zastoupení absolventů HEC, ESSEC od roku 2007
Ministerstvo financí	9,09%
Ministerstvo zahraničních věcí	33,33%
Ministerstvo obrany	14,29%
Ministerstvo ekologie	4,55%
Ministerstvo územního plánování	50%

- Vlastní zpracování